

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav románských studií

Bakalářská práce

Sofia Agafonova

Corrispondente di guerra: Druhá světová válka v románech

Curzia Malaparta

Corrispondete di Guerra: World War II in the Novels of Curzio Malaparte

Praha 2022

Vedoucí práce: Mgr. Chiara Mengozzi, Ph.D.

Poděkování:

Děkuji Mgr. Chiare Mengozzi, Ph.D. za vedení bakalářské práce. Dále bych rada poděkovala celé své rodině za podporu a trpělivost.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 10. prosince 2022

Sofia Agafonova

Klíčová slova:

Curzio Malaparte, druhá světová válka, osvobození Itálie, fašismus, nacismus, válečný zpravodaj, společnost

Key words:

Curzio Malaparte, World War II, Liberation of Italy, fascism, nazism, war correspondent, society

Abstrakt (česky)

Cílem této bakalářské práce je prozkoumání tématu druhé světové války v dílech a životě italského spisovatele 20. století Curzia Malaparta. Díla, na základě kterých bude provedena analýza, jsou *Kaputt* (Kaput) a *La pelle* (Kůže). Tato práce je rozdělena do pěti základních kapitol, z nichž první je krátkým úvodem k celé práci. Druhá kapitola práce, jež obsahuje dvě podkapitoly, je zaměřena na Malapartovu dobu, neboli na stručný historicko-literární kontext meziválečného a válečného období 20. století. Dále následuje biografie autora a chronologický přehled jeho nejproslulejších děl. Třetí a čtvrtá část, z nichž každá obsahuje čtyři další podkapitoly, jsou věnovány literární analýze výše zmíněných děl a prozkoumání tématu války. Pátá a poslední kapitola nese rekapitulační charakter, porovnává obě díla, poukazuje na podobnosti a odlišnosti mezi nimi.

Abstract (in English):

The aim of this bachelor's thesis is to explore the theme of World War II in the works and life of the Italian writer of the 20th century - Curzio Malaparte. The books on which the literary analysis will be based are *Kaputt* (Kaputt) and *La pelle* (The skin). This work is divided into five main chapters, the first of which is a short introduction to the entire work. The second chapter of the thesis, which contains two sub-chapters, is focused on Malaparte's time, or on the brief historical-literary context of the interwar and war period of the 20th century. Next follows a biography of the author and a chronological overview of his most famous works. The third and fourth parts, each of which contains four additional subsections, are devoted to the literary analysis of the aforementioned works and the exploration of the theme of war. The fifth and the last chapter has a recapitulation character, it also compares both books and points out the similarities and differences between them.

Obsah

1	ÚVOD	7
2	CURZIO MALAPARTE	8
	2.1 <i>Malapartova doba</i>	8
	2.2 <i>Život a dílo</i>	9
3	KAPUT	17
	3.1 <i>Úvod</i>	17
	3.2 <i>Žánr knihy</i>	17
	3.3 <i>Kniha, její forma a styl</i>	19
	3.4 <i>Tematický rozbor románů: válka</i>	22
	3.4.1 <i>Prostředí</i>	23
	3.4.2 <i>Němci</i>	25
	3.4.3 <i>Malapartův postoj</i>	27
4	KUŽE	29
	4.1 <i>Úvod</i>	29
	4.2 <i>Žánr knihy</i>	29
	4.3 <i>Kniha, její forma a styl</i>	31
	4.4 <i>Tematický rozbor románů: válka</i>	34
	4.4.1 <i>Prostředí</i>	35
	4.4.2 <i>Američané</i>	37
	4.4.3 <i>Malapartův postoj</i>	39
5	ZÁVĚR	41
6	RESUMÉ	42
7	RIASSUNTO	43
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	44
9	SEZNAM OBRÁZKŮ	45

1 Úvod

Ve své bakalářské práci jsem se rozhodla věnovat se tvorbě italského spisovatele 20. století Curzia Malaparta. Tento autor je považován za jednu z nejkontroverznějších postav italské literatury tohoto století.

Výběr autora lze vysvětlit nejen osobním zájmem, ale i tím, že v České republice tento autor není tak populární jako jeho ostatní současníci. Proto bych touto bakalářskou prací ráda seznámila českého čtenáře s životem Curzia Malaparta a jeho dvěma nejproslulejšími knihami, a to *Kaputt* (Kaput) a *La pelle* (Kůže).

Bakalářská práce bude rozdělena na tři hlavní kapitoly. Abych naplno odhalila osobnost autora a jeho díla, v první kapitole, jejíž součástí jsou další dvě podkapitoly, se pokusím jasně a výstižně uvést nejen hlavní historické události minulého století, ale také ukázat, jak reflektovaly a ovlivňovaly italskou literaturu. Vzhledem k tomu, že knihy, které jsem zvolila, popisují události, jež se odehrály během druhé světové války, bude se časové období historického a literárního odkazu týkat událostí tak či onak spojených s druhou světovou válkou, tudíž bude spadat do meziválečného a válečného období. Následně začlením autorův životopis a jeho chronologický přehled děl do zvoleného historicko-literárního kontextu.

Druhá a třetí část práce, z nichž každá se skládá z několika úrovní, jsou věnovány přímo vybraným knihám *Kaputt* (Kaput) a *La pelle* (Kůže). Nejprve se zaměřím na období vzniku a zdroj inspirace těchto knih. Druhá podkapitola bude věnována žánrové otázce. Třetí podkapitola je zaměřena na literární analýzu a styl psaní knihy. V poslední a klíčové podkapitole bude moje pozornost přímo soustředěna na tematický rozbor, a to, jak a prostřednictvím čeho Malaparte vidí a zobrazuje druhou světovou válku. Hlavními body podle mého názoru jsou: hrdinové, totiž Němci a Američané; prostor, ve kterém se děj prvotního narativu odehrává; Malapartův postoj.

Poslední a závěrečná kapitola bakalářské práce bude reflektovat změnu v autorově postoji k odehrávajícím se událostem a hlavní podobnosti a rozdíly jednotlivých knih.

2 Curzio Malaparte

„*Mi si biasimi pure, ma io sono un uomo, e amo la guerra.*“¹

2.1 Malapartova doba

20. století bylo bohaté na historické události: dvě nejkrvavější světové války, jedna studená, neuvěřitelný technologický a vědecký pokrok. Je samozřejmostí, že tyto peripetie ovlivnily různé sféry života, zejména literatury. Literatura byla a je pomůckou v sledování kulturních, estetických, politických a ideologických proměn v jakékoliv společnosti.

Politická ideologie 20. století se stala součástí každodenního života: před první světovou válkou se muselo vybírat mezi interventistkou nebo neutrální stranou², po válce se vybíralo mezi fašistickou nebo antifašistickou.

Výsledky první světové války značně podkopaly duch Italů. Po ukončení války, v roce 1919, na jednom z politických kongresů vytvořil Benito Mussolini nové, od jiných odlišné politické hnutí, jež nabízelo alternativu a nová řešení. Hnutí, k němuž se přidaly společenské vrstvy nespokojené s výsledky války a ochotné podpořit změny ve své zemi.

V roce 1921 toto politické hnutí přerostlo v politickou stranu a v roce 1922, po pochodu na Řím, byl Mussolini jmenován do čela vlády a chopil se moci. Jedním z krizových okamžiků byla vražda Matteotiho v roce 1924, jež vedla k masivním lidovým nepokojům a zničení jakékoli opozice, v důsledku čehož byla v zemi zachována úplná totalita.

V půlce třicátých let se fašistická strana začala přibližovat hitlerovskému nacismu a v roce 1939 Itálie oficiálně vstoupila do druhé světové války. O čtyři roky později, v červenci 1943, se na Sicílii vylodily spojenecké armády a 8. 9. 1943 byl Mussolini odvolán ze své funkce a na jeho místo nastoupil Pietro Badoglio, jenž vyhlásil válku Německu. Den po kapitulaci Německa, 28. 4. 1945, byl Benito Mussolini zastřelen. Druhá světová válka skončila 2. září 1945.³

Literatura novecenta⁴ je literaturou vnitřního světa, jež v sobě člověk skrývá a nyní se snaží tento svět nasdílet; je to literatura, v níž se stírá hranice mezi realitou a fikcí (Massimo

¹ Vlastní překlad: „*Obviňujte mě, ale jsem muž a miluji válku.*“ Dostupné z: https://www.treccani.it/magazine/atlante/cultura/Classico_in_pillole_Diario_di_uno_straniero_a_Parigi.html. [cit. 7.12.2022].

² Mnozí autoři, včetně Curzia Malaparta, obhajovali vstup Itálie do první světové války.

³ PELÁN, Jiří a kolektiv. *Slovník italských spisovatelů*. Praha: Libri, 2004. s. 75 - 76.

⁴ Novecento je italský výraz pro 20. století.

Bontempelli); literatura smutku a melancholie (básníci crepuscolare); literatura člověka hledajícího sebe sama (Italo Svevo); literatura vnitřního neklidu (Dino Buzzati Traverso); literatura úzkosti a strachu ze života (Federigo Tozzi); literatura bolesti a krutosti, konfrontace a změn, odvratu a věrnosti.

Po plném prosazení fašismu v Itálii se začala měnit i kulturní atmosféra: pronásledování antifašistických intelektuálů (Pietro Gobetti), zakazování a trestání odlišných názorů, propaganda fašistické ideologie pomocí kulturních institucí (Italská akademie - Luigi Pirandello, Massimo Bontempelli, Giuseppe Ungaretti) a pomocí časopisů. Zpravidla tyto časopisy byly dvou hnutí: *stracittà*⁵, jež obhajovalo deprovincializaci italské kultury a rozšíření a obnovení italské kultury prostřednictvím evropské kultury - časopis *900, Cahiers d'Italie et d'Europe*; protějškem bylo *strapaese*⁶, jež obhajovalo vlastenecký duch a zvelebení národního území a vystupující proti převzetí čehokoliv z jiných kultur - časopis *L'italiano*.

Politická atmosféra po druhé světové válce nevyhnutelně ovlivnila poválečnou literaturu. Mezi inteligencí se prosadila myšlenka, že literatura by se měla aktivně projevovat a účastnit se těchto politických změn. Jedním z projevů takové angažovanosti byl *neorealismus*.

Neorealistická doktrína vycházela z dvou hlavních myšlenek Antonia Gramsciho, podle nichž si autor musel být vědom svého místa v historickém procesu, tzn. propojení politiky a literatury; druhou důležitou zásadou byla myšlenka, že tato literatura by měla být lidová, tzn. autor by měl být mluvčím nižších *triviálních* lidových vrstev.⁷ Jelikož knihy tohoto směru ukazovaly svědectví o druhé světové válce, o jejích hrůzách, krutosti a činech nacistů, lze říci, že se jednalo o jakési antifašistické literární hnutí. K neorealistickým autorům patří Curzio Malaparte, Primo Levi, Alberto Moravia, Elio Vittorini, Giuseppe Beppe Fenoglio a jiné.

2.2 Život a dílo

Curzio Malaparte je slavný italský spisovatel, básník, fašista, antifašista a někdy politik - celá jeho kariéra odrážela zmatek 20. století⁸. Porozumět Malapartově osobnosti však bude obtížné z toho důvodu, že on sám často měnil povahu a hrál různé role.

⁵ Dostupné z: <https://it.wikipedia.org/wiki/Stracitt%C3%A0> [cit. 21.10.2022].

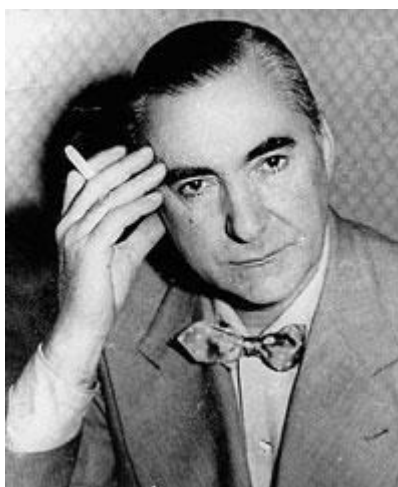
⁶ Dostupné z: <https://it.wikipedia.org/wiki/Strapaese> [cit. 21.10.2022].

⁷ PELÁN, Jiří a kolektiv. *Slovník italských spisovatelů*. Praha: Libri, 2004, s. 90 - 91.

⁸ DEGRAND, A.J. „Curzio Malaparte: The Illusion of the Fascist Revolution“. *Journal of Contemporary History*, vol. 7, no. 1/2, 1972, s.73. [online]. Sage Publications, Ltd. [cit. 13.10.2022]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/259758>

Mnoho biografických faktů se v různých zdrojích liší, protože Malaparte do své biografie přidával různé detaily a události, a proto je velmi těžké přijít na to, kde je pravda a kde fikce. Ale i to je jeho charakteristický rys, který mu patří od dětství.⁹ Z toho důvodu se mnozí literární kritici shodují na tom, že osobnost Curzia Malaparta je poněkud nejednoznačná.

Abychom tomuto autorovi porozuměli, je potřeba brát v potaz, že jeho život je přímo spjat s první a druhou světovou válkou, vzestupem a pádem fašismu a autorův životopis potvrzuje jeho všestranné smýšlení.

Obrázek 1
Curzio Malaparte

Curzio Malaparte, vlastním jménem Curt Erich Suckert, se narodil 9. června 1898 v italském městě Prato, průmyslovém a textilním centru Toskánska. Byl napůl Ital, napůl Němec¹⁰ - otec pocházel z východního Pruska, matka byla Italka. Různou shodou okolností biologická rodina svěřila malého Curtina¹¹ do péče jiné rodiny - místního dělníka Milziada Baldiho¹².

V mládí navštěvoval gymnázium Cicognini, jehož program byl založen na studiu klasiků a dekadentního a politicky angažovaného autora Gabriela D'Annunzia. Mimo školní prostředí se mladý Curt kamarádil s místním básníkem Binem Binazzim, jenž ho seznámil s

⁹ VEGLIANI, Franco. Malaparte. Milano: Venezia: Edizioni Daria Guarnati, 1957, s. 38, 46.

¹⁰ Tamtéž, s. 51. Jeho německý původ měl vliv na různé sféry jeho života.

¹¹ Tamtéž, s. 43. Tak mu říkala jeho adoptivní matka paní Baldi.

¹² MARTELLINI, Luigi. *Invito alla letteratura di Curzio Malaparte*. Milano Mursia, 1977, s. 30.

literaturou a následně vzbudil i lásku k ní¹³. Díky tomuto přátelství se Malaparte měl možnost zapojit, i když jen pasivně, do florentského spolku literátů¹⁴, kde se probírala aktuální politická, společenská a literární témata, což v něm vychovalo určité ideály.

Inspirovaný Garibaldim a Mazzinim, vstoupil třináctiletý Curt v roce 1911 do oddílu republikánské strany, v níž o dva roky později plnil funkci tajemníka. Paralelně s tím byl součástí mládežnické skupiny nacionalistů¹⁵ a interventistů. Tudíž už v tak mladém věku si Curt vybral pozici pravice. Po vypuknutí první světové války téměř zletilý a ambiciózní Curt okamžitě odjel na francouzskou frontu v řadách dobrovolníků Garibaldiho legie¹⁶. Upřesním, že Malaparte bojoval na straně Francie proti zemím ústřední moci, tedy proti svému lidu. Po vstupu Itálie do světového konfliktu v roce 1915 Malaparte odešel na frontu již jako součást italské armády.

Přeživ tragédii slavné bitvy u Kaporetta a obdržev francouzský a italský řád za statečnost, Malaparte ukončil vojenskou kariéru v roce 1918. Na místo vojenské přichází diplomatická kariéra – působil v Nejvyšší vojenské radě a zúčastnil se pařížské mírové konference ve Versailles. Na podzim roku 1919 byl jmenován atašé italského velvyslanectví ve Varšavě¹⁷ a tuto funkci vykonával až do svého návratu do vlasti v roce 1921. Už tehdy nositel evropských hodnot, začal náhle obdivovat vznik revolučního Ruska.

Vyčerpaný a rozčarovaný válkou, jako téměř každý zástupce maloburžoazie, vydává Malaparte v roce 1921 svou první knihu *Viva Caporetto!*, později známou jako *La rivolta dei santi maledetti*. Tato kniha vyvolala pozdvižení. Její obsah nekritizoval ani správnost přijatých rozhodnutí, ani vojenské akce, ani dané rozkazy. Tato kniha je o ztrátě trpělivosti, víry obyčejných vojáků, kteří byli posláni umírat za hodnoty jiných lidí, hodnoty státních nadřazených. Není kupodivu, že tato kniha byla opětovně zamítnuta cenzurou černých košil¹⁸.

Zajímavostí také je, že podle některých zdrojů se ve stejném roce přidává k fašistické

¹³ Tamtéž, s. 7. V roce 1913 založil svůj první časopis satirického humoristického charakteru // *Bacchino*.

¹⁴ Tamtéž, s.31.

¹⁵ VEGLIANI, Franco. *Malaparte*. Milano: Venezia: Edizioni Daria Guarnati, 1957, s. 50
MARTELLINI, Luigi. *Invito alla letteratura di Curzio Malaparte*. Milano Mursia, 1977, s. téměř každý den se vracel v roztrhaných šatech. Byl jednou chycen za pálení německé vlajky.

¹⁶ Tamtéž, s.33.

¹⁷ Zmínky o jeho diplomatické zkušenosti lze nalézt v knize *Kaputt*, což potvrzuje částečnou spolehlivost faktů v této knize.

¹⁸ VEGLIANI, Franco. *Malaparte*. Milano: Venezia: Edizioni Daria Guarnati, 1957, s. 66.

straně, jejímž členem bude necelých 10 let¹⁹. Tato skutečnost odhaluje autorovu antikonformní povahu a z toho plyne logická otázka – proč a z jakého důvodu se stal součástí fašistické strany?

Politická situace v Itálii byla taková, že po návratu do Itálie se Malaparte musel rozhodnout: buď se stane příznivcem socialismu, nebo fašismu. Nakonec si Malaparte vybral fašismus a jeho nacionalistické hodnoty, a dokonce se mu dařilo stoupat i po kariérním žebříčku²⁰.

Malapartův výběr lze vysvětlit několika faktory: fašismus nabízel to, co bylo zničeno válkou a po čem lidé tak toužili: nový řád a nový systém. Parafrázujíc DeGranada - fašismus umožnil Italům stát se hrdiny.²¹ Podle Luigiho Martinelliho se Malaparte také zúčastnil pochodu na Řím v roce 1922²².

Rok 1924 je považován za krizový pro fašistickou stranu – po atentátu na Matteottiho je pověst fašistické strany na ústupu. Téhož roku Malaparte založil časopis *La conquista dello Stato* náladově odpovídající pojetí strapaese. Existence a vydávání tohoto časopisu byly podporované a financované fašistickou stranou²³. Podle DeGranda a Martelliniho byla motivem pro vznik časopisu propagace fašistické kultury, především té provinční, jelikož fašisté z provincie byli často považováni za páteř původní moci²⁴. Malaparte to potvrzuje slovy:

„Hledisko velké masy provinčních fašistů je takové: nebyl to Ctihodný Mussolini, kdo přivedl fašisty do Předsednictva Rady; k moci ho přivedli fašisté. Více než jen královský mandát má ctihodný Mussolini svůj mandát od provinčních fašistů. Revoluční mandát. Ctihodný Mussolini, jako ten nejskromnější fašista, je stejnoměrně synem a služebníkem téže revoluce. Z toho vyplývá absolutní povinnost Mussoliniho plnit revoluční vůli lidu. Provinční

¹⁹ Datum vstupu do fašistické strany se podle různých údajů liší: Franco Vegliani uvádí datum 20. 9. 1921, Giuseppe Fonterossi, jež byl v té době blízkým přítelem Malaparta, a Marino Biondi (s. 63) uvádějí datum 20. 9. 1922.

²⁰ VEGLIANI, Franco. *Malaparte*. Milano: Venezia: Edizioni Daria Guarnati, 1957, s.66 -67.

²¹ DEGRAND, A.J. „Curzio Malaparte: The Illusion of the Fascist Revolution”. *Journal of Contemporary History*, vol. 7, no. 1/2, 1972, s.78. [online]. Sage Publications, Ltd. [cit. 13.10.2022]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/259758>.

²² Jiné zdroje uvádějí, že to není potvrzený fakt.

²³ MARTELLINI, Luigi. *Invito alla letteratura di Curzio Malaparte*. Milano Mursia, 1977, s. 14.

²⁴ DEGRAND, A.J. „Curzio Malaparte: The Illusion of the Fascist Revolution”. *Journal of Contemporary History*, vol. 7, no. 1/2, 1972, s.3. [online]. Sage Publications, Ltd. [cit. 13.10.2022]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/259758>.

MARTELLINI, Luigi. *Invito alla letteratura di Curzio Malaparte*. Milano Mursia, 1977, s. 42.

fašisté nepřipouštějí odchylky od této absolutní povinnosti: Mussolini buď realizuje jejich revoluční vůli, nebo rezignuje, nicméně dočasně, má revoluční mandát, jež mu byl udělen.”²⁵

Hodnocení Mussoliniho, ačkoliv i negativní, přispělo k vytváření Mussoliniho kultu. I bez ohledu na jeho oddanost strapaese, založili o dva roky později ve spolupráci s Massimem Bontempellim časopis *900*, jež měl *městské* (stracittà) hodnoty.

V roce 1925 Malaparte podepsal manifest *Il Manifesto degli intellettuali fascisti*, a vstoupil do P.N.F.²⁶. Téhož roku se Curt Erich Suckert oficiálně stává Curziem Malapartem. Nelze jistě uvést, co zapříčinilo změnu jména, avšak předpokládá se, že šlo o problémy s výslovností jména, otázku národní příslušnosti, jakožto i otázku sebeidentifikace²⁷.

Co se týče jeho sociální činnosti, tato léta jsou pro autora plodná. Dostává se do *high society*²⁸, kde získává potřebné kontakty v kruhu fašistů: Italo Balbo, Galeazzo Ciano, manžel Eddy Mussoliniové a zeť Benita Mussoliniho²⁹.

Zároveň se Malaparte soustředil na svou literární činnost: dokončuje práci na satirické knize *Don Camaleone*, jež vyšla až po válce³⁰. Publikuje esej *L'Italia barbara*, v jejíž předmluvě Piero Gobetti pojmenoval Malaparta jako „nejlepší pero režimu“³¹. Pod vedením Lea Longanesiho vydává svoje přetištěné texty a publikuje poezii³². Je nutno podotknout, že v

²⁵ Vlastní překlad z DEGRAND, A.J. „Curzio Malaparte: The Illusion of the Fascist Revolution”. *Journal of Contemporary History*, vol. 7, no. 1/2, 1972, s.3. [online]. Sage Publications, Ltd. [cit. 13.10.2022]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/259758> : „The point of view . . . of the great mass of provincial fascists is this: it was not the Honourable Mussolini who carried the fascists to the... Presidency of the Council; it was the fascists who carried him to power. More than a royal mandate, the Honourable Mussolini has had his mandate from the fascist provinces. A revolutionary mandate. The Honourable Mussolini, just like the most humble fascist, is equally the son and servant of the same revolution. From this derives the absolute duty of Mussolini to carry out the revolutionary will of the people. The fascists of the provinces do not admit deviations from this absolute duty: either Mussolini realizes their revolutionary will or he resigns, however temporarily, the revolutionary mandate given him”

²⁶ MARTELLINI, Luigi. *Invito alla letteratura di Curzio Malaparte*. Milano Mursia, 1977, s. 68. Partito Nazionale Fascista, zkratka PNF - Národní fašistická strana. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/N%C3%A1rodn%C3%AD_fa%C5%A1istick%C3%A1_strana [cit. 11.11.2022].

²⁷ VEGLIANI, Franco. *Malaparte*. Milano: Venezia: Edizioni Daria Guarnati, 1957, s. 36, 51.

²⁸ Anglický výraz pro vyšší kruhy.

²⁹ MARTELLINI, Luigi. *Invito alla letteratura di Curzio Malaparte*. Milano Mursia, 1977, s.44. Zmínky jeho přátelství lze nalézt v knize *Kaputt*, což potvrzuje částečnou spolehlivost faktů knihy.

³⁰ Tato kniha je věnována Benitu Mussolinimu. Chameleon - takovou zajímavou přezdívkou dostal Mussolini a jeho politické balancování. Kniha byla potlačena režimem.

³¹ Vlastní překlad: „*la miglior penna del regime*“. Dostupné z: https://it.wikipedia.org/wiki/Curzio_Malaparte. [cit. 11.11.2022].

³² MARTELLINI, Luigi. *Invito alla letteratura di Curzio Malaparte*. Milano Mursia, 1977, s. 46.

tomto období i Malapartova novinářská kariéra nabírá na obrátkách: stává se spoluředitelem *Fiera Letteraria*³³, šéfredaktorem *Mattina* a o něco později, v roce 1929, se Malaparte stává ředitelem *La Stampa* a stěhuje se do Říma. Ve stejné době navštívil SSSR.

Pokud jde o jeho vztah k fašistické straně, tato léta nebyla pro Malaparta jednoduchá. Jeho postoj k fašismu se začal měnit a postupně se od něj začal vzdalovat. Celé fašistické prostředí³⁴ začínalo chápat, jak je Malaparte nepohodlný a co tím může způsobit.

“*Quello lì è capace di mettersi a capo di qualche banda ribelle e di voler conquistare l'Italia.*”³⁵

Benito Mussolini

Jeho působení ve funkci ředitele časopisu *La Stampa* skončilo jeho suspendací po neúplných dvou letech kvůli neustálým hádkám s rodinou majitele Agnelli. Opouští Řím a odjíždí do Paříže spolupracovat s časopisem *Corriere della Sera*. Situaci vztahu s fašistickou stranou zhoršilo zejména vydání jeho politicko-analytické knihy *Technique du coup d'etat*, v italštině *Tecnica del colpo di stato*, jež byla tajně vyvezena a vydána v Paříži v roce 1931. Jde o politicko-analytické pojednání v duchu Machiavelliho o teorii státního převratu na základě historických a moderních materiálů. Kniha byla samozřejmě zakázána v Německu, Itálii a v Sovětském svazu.³⁶ O něco později byla kniha interpretována jako proroctví o ofenzivě Hitlera a nacismu.

Po návratu do Itálie v roce 1933 byl Malaparte okamžitě zatčen a odsouzen na 5 let za *attività antifascista all'estero*³⁷. Podle Veglianiho by se nic z toho nestalo, kdyby Malaparte v osobních dopisech adresovaných Italu Balbovi, zadržených fašistickými cenzory, nekritizoval režim a nenabízel svrhnout Mussoliniho³⁸. Popravdě řečeno, taková nonšalance byla docela v jeho stylu. Jinými slovy, tyto dopisy byly poslední kapkou k téměř ztracené trpělivosti.

³³ Tamtéž, s. 46. Muselo to být přímo schváleno Mussolinim.

³⁴ VEGLIANI, Franco. *Malaparte*. Milano: Venezia: Edizioni Daria Guarnati, 1957, s.88. A to Italo Balbo, Benito Mussolini, Giovanni Agnelli.

³⁵ Vlastní překlad z tamtéž, s. 112: “*Tenhleten je schopen se postavít do čela nějaké rebelské bandy a chtít dobýt Itálii.*”

³⁶ MARTELLINI, Luigi. *Invito alla letteratura di Curzio Malaparte*. Milano Mursia, 1977, s. 92.

³⁷ Český antifašistická činnost v zahraničí.

³⁸ VEGLIANI, Franco. *Malaparte*. Milano: Venezia: Edizioni Daria Guarnati, 1957, s. 86-88.

Pokud by bylo možné popsat autorovo uvěznění jen dvěma slovy, tak by to bylo *vigilato speciale*³⁹. Díky neuvěřitelnému přátelství s Galeazzem Cianem se Malapartovo uvěznění každým dnem zmírňovalo: ze začátku to bylo vězení Regina Coeli, poté byl přesunut na ostrov Lipari, pak přesunut na Ischii a jako poslední do vlastního domu v Forte dei Marmi⁴⁰.

Za tu dobu napsal několik různých textů a dopisů, jež později byly vydány pod názvem *Diario di uno straniero a Parigi*. Se svolením Mussoliniho se vrátil do řad pišících novinářů, i když pod podmínkou změny jména⁴¹. V letech 1932 až 1935 spolupracoval s *Corriere della Sera*, v němž vydával⁴². Později byly tyto články, jež nesou autobiografický charakter, vydané ve sbírce *L'inglese in Paradiso*. Další sbírky s autobiografickými prvky byly vydané v letech 1936 a 1937 *Fughe in prigione, Sangue a Donna come me*⁴³.

Postupně se Malaparte dostal zpátky na novinářskou dráhu: v letech 1937–1943 vydával časopis *Prospettive*⁴⁴; v letech 1938–1939 díky Borrelimu dostal povolení od Mussoliniho a odjel do Afriky jako novinář *Corriere della Sera*. Jeho články byly objektivní a přesné, čímž si získal Mussoliniho důvěru a obdržel zpátky pas a svobodu⁴⁵.

Nicméně v roce 1939 Curzio musí znovu zažít to, co mu kdysi navždy změnilo život. Je znovu nucen snášet hrůzu války, tentokrát druhé světové. Ze začátku byl mobilizován jako *capitano degli alpini*⁴⁶, později působil v hodnosti válečného zpravodaje *Corriere della Sera*. Z jeho válečné korespondence se zrodily knihy *Il sole è cieco* (1941), *Il Volga nasce in Europa* (1943).

Zpráva o pádu Mussoliniho zastihla autora ve Finsku v létě 1943, načež okamžitě odjel do Říma. Tato zpráva nenechala Malaparta lhostejným, a to není překvapující, jelikož Mussolini byl neustále přítomen v jeho životě. Po návratu do vlasti byl nejprve uvězněn

³⁹ Tak ho pojmenoval Franco Vegliani.

⁴⁰ VEGLIANI, Franco. *Malaparte*. Milano: Venezia: Edizioni Daria Guarnati, 1957, s.89,91.

⁴¹ Tamtéž, s. 102. Novým presodimem byl Candido, což v překladu do češtiny znamená bělostný.

⁴² VEGLIANI, Franco. *Malaparte*. Milano: Venezia: Edizioni Daria Guarnati, 1957, s. 99-101. Vzhledem k Malapartově antikonformnímu chování byly všechny aktivity související s jeho publikacemi koordinovány s Mussolinim. Povolení bylo zařizováno Aldem Borellim, ředitelem *Corriere della Sera*, s jednou podmínkou - Malaparte musel zvolit nové publikační jméno, tudíž Candido. Nicméně Malapartův styl byl odhalen.

⁴³ MARTELLINI, Luigi. *Invito alla letteratura di Curzio Malaparte*. Milano Mursia, 1977, s.51.

⁴⁴ Tamtéž, s. 51-52. V tomto časopisu se také diskutovalo o literárních tématech v poválečném období i přes přísnou cenzuru.

⁴⁵ VEGLIANI, Franco. *Malaparte*. Milano: Venezia: Edizioni Daria Guarnati, 1957, s.114.

⁴⁶ Český kapitán alpských střelců.

Pietrem Baddogliem, pak byl uvězněn Američany ve své vile na Capri⁴⁷ z důvodu *di essere stato fascista*.

Vydání knih *Kaputt* v roce 1944 a *La Pelle* v roce 1949 situaci jen zhoršilo – jeden z nejkontroverznějších spisovatelů se ocitl izolovaný od společnosti. Malaparte se snažil najít své místo v poválečné Itálii, a zdá se, že z ní byl velmi zklamaný. 30. července 1947 odjel do Francie. Po návratu do Paříže, kde byl vždy vítán, se věnuje literatuře. Během svého pobytu pokračuje ve své literární činnosti a kromě toho to zkouší i v divadle i kině.

V posledních letech svého života stále hodně cestuje: navštívil mnoho zemí Latinské Ameriky, Sovětského Ruska. Stále více se přibližuje myšlenkám socialismu. Poslední navštívenou zemí byla Čína, tam se Malaparte setkal se svou smrtelnou nemocí a 19. července 1957 ve věku 59 let umírá na rakovinu plic.

⁴⁷ VEGLIANI, Franco. *Malaparte*. Milano: Venezia: Edizioni Daria Guarnati, 1957, s.125.

3 Kaput

„Kaput je dílo strašně kruté a veselé. To kruté veselí je nejpodivnější zkušenost, kterou jsem během těch posledních válečných let vytěžil z podívané na Evropu.“⁴⁸

3.1 Úvod

Malaparte věřil, že pouze říkajíc pravdu beze strachu, bez pochyb, bez studu, lze vyjádřit lásku ke své zemi; pouze říkajíc pravdu, lze pracovat na svých chybách; pouze říkajíc pravdu, si lze uvědomit důsledky⁴⁹. Po celou svou spisovatelskou kariéru, od vydání své první knihy do poslední, byl této pravdě věrný a jako nikdo jiný tuto pravdu splácel po celý život. A totéž řekl o knize Kaput:

„A protože vy nemáte odvahu říci Němcům pravdu, protože se bojíte oživení nacismu, ať řekne intelektuál to, co si netroufáte říct.“⁵⁰

Skoro celá kniha *Kaput*, kromě poslední devatenácté kapitoly *Krev*, byla napsána během dvou let (od léta roku 1941, začátku války mezi Německem a Ruskem, až do roku 1943, před vyložením Američanů na Sicílii) jeho působení jako válečného zpravodaje na východní frontě. Jak uvádí sám autor v předmluvě, vzhledem k obsahu rukopisů byla kniha psána tajně a po částech: něco se psalo na zahradě rolníka Romana Sušeny na Ukrajině, něco v Polsku, něco ve Finsku. Před svým návratem do Itálie v roce 1943 Malaparte rozdělil rukopis na tři části, z nichž každou předal svým věrným přátelům, aby ji mohli vyvézt z Finska. Závěrečná část knihy, tudíž poslední kapitola, byla napsána v jeho vile na ostrově Capri.

3.2 Žánr knihy

Knihy *Kaput* je dodnes předmětem různých diskuzí, jedna z nichž nastiňuje otázku náležitého žánru. První vydání seřazeného rukopisu poprvé uvidělo svět ještě před koncem

⁴⁸ Přeloženo z: MALAPARTE, Curzio. *Kaput*. Praha: Odeon, 1988, s. 9. MALAPARTE, Curzio. *Kaputt*. Milano: Adelphi, 2009. Kindle Edition. *Citované dílo*, s.6. [e-book] „*Kaputt è un libro crudele. La sua crudeltà è la più straordinaria esperienza che io abbia tratto dallo spettacolo dell'Europa in questi anni di guerra.*“

⁴⁹ GRANA, Gianni. *Curzio Malaparte*. Firenze: La nuova Italia, 1968, s.3.

⁵⁰ Vlastní překlad z tamtéž, s.4: „*E poiché voi non avete il coraggio di dire la verità ai Tedeschi, perché avete paura del risorgimento del Nazismo, lasciate che sia un intellettuale a dir ciò che voi gli o non osate dire.*“

války v roce 1944⁵¹. Jedná se o knihu čerpající inspiraci z událostí druhé světové války, jejichž základem jsou různorodé vzpomínky a kruté zkušenosti autora během let jeho působení na východní frontě jako válečného zpravodaje.

„Dospěl jsem na konec své dlouhé, kruté čtyřleté cesty, probíhající Evropou, válkou, krví, hladem, spálenými vesnicemi, zničenými městy.“⁵²

Vzhledem ke zdrojům, lze říct, že *Kaput* mohl by patřit do neorealistickej literatury, jejímiž typickými rysy jsou politická angažovanost a svědectví o činech spáchaných nacistickým Německem. Malaparte jako jeden z prvních podal svědectví o pronásledování Židů a o jejich nelidských podmínkách živobytí (pozn.: jedna z nejznámějších knih neorealismu a svědectví koncentračního tábora je *Je-li toto člověk* Prima Leviho, která vyšla v roce 1947)⁵³.

Literární směr jsme naznačili, vraťme se k otázce žánru. Na první pohled se může zdát, že tato kniha je skutečnou reportáží válečného korespondenta, jenž projedl celou kontinentální Evropu: Francii, Finsko, Polsko, Rusko, Ukrajinu, a desítky stránek jeho biografie nám to potvrzují. Výše zmíněné země můžeme pozorovat jako prostor, v němž se hlavní hrdina pohybuje. Sem tam autor vkládá střípky biografických faktů. V průběhu děje se setkáváme s různými hrdiny, kteří jsou skutečnými historickými postavami druhé světové války jako například generál Hans Frank⁵⁴, Heinrich Himmler⁵⁵, Galeazzo Ciano⁵⁶ a další. To vše ještě více přesvědčuje čtenáře, že by mohlo jít o pravdivý dokument, svědectví.

⁵¹ MARTELLINI, Luigi. *Invito alla letteratura di Curzio Malaparte*. Milano Mursia, 1977, s. 54, 98. Kniha byla vydána nakladatelstvím *Casella di Napoli* a byla přeložena do několika světových jazyků.

⁵² Přeloženo z MALAPARTE, Curzio. *Kaput*. Praha: Odeon, 1988, s. 412. MALAPARTE, Curzio. *Kaputt*. Milano: Adelphi, 2009. Kindle Edition. *Citované dílo*, s.494. [e-book] „*Ero ormai giunto alla fine di quel mio lungo e crudele viaggio di quattro anni attraverso l'Europa, attraverso la guerra, il sangue, la fame, i villaggi incendiati, le città distrutte.*“

⁵³ KUNDERA, Milan. *Zahradou těch, které mám rád*. Brno: Atlantis, 2014. s.87.

⁵⁴ Hans Michael Frank byl právník a vysoce postavený člen německé nacistické strany již od 20. let 20. století. Od roku 1939 se jednalo o neomezeného vládce v Generálním gouvernementu (okupovaném Polsku). Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Hans_Frank [cit. 27.11.2022].

⁵⁵ Heinrich Luitpold Himmler byl říšský vůdce SS, šéf gestapa, velitel Allgemeine SS, na konci války z pověření Hitlera velel Waffen SS na severozápadní straně Německa, říšský ministr vnitra a organizátor hromadného vyvražďování Židů (holokaustu). Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Heinrich_Himmler [cit. 27.11.2022].

⁵⁶ Gian Galeazzo Ciano, hrabě z Cortelazzo a Buccari byl italský diplomat, ministr zahraničních věcí a zeť Benita Mussoliniho. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Galeazzo_Ciano [cit. 27.11.2022].

Nicméně od první až do poslední stránky nenechává čtenáře na pokoji jedna jediná otázka – je-li to skutečně pravda? Opravdu byli ruští vojáci pohřbeni za sněhu? Opravdu němečtí vojáci stříleli za znalost číst a psát? Opravdu existovali protitankoví psi?

Co je to tedy – román, nebo historický dokument s vlastními důkazy o zvěrstvech druhé světové války? Giorgio Luti poznamenal, že Malaparte vymyslel v literatuře zcela nový žánr, kde se historická fakta prolínají s osobní biografií autora a jedním z prvních příkladů je jeho kniha esej *Tecnica del colpo di stato*, k níž se ještě vrátím při rozboru hlasu vypravěče.⁵⁷ Stojí také za pozornost slova Gianni Grany, jež ve své knize poznamenala, že *Kaput* je spíše *collage letterario*, než román, autobiografie nebo historický dokument.⁵⁸ Při dalším rozboru přesně uvidíme, že právě kvůli své chaotické struktuře, neustálé změně místa, časovým skokům a neustále se měnícím hrdinům, jde právě o koláž příběhů propletených dohromady tenkou nití.

3.3 Kniha, její forma a styl

„Kaput je nejenom významná kniha, ale Malaparte v ní našel formu, která byla úplně nová a nepatřila než jemu“⁵⁹

Z formálního hlediska se tato kniha skládá z šesti základních částí, z nichž každá je pak rozdělená na několik menších pojmenovaných kapitol; tyto kapitoly pak obsahují ještě další menší části, avšak ty už pojmenované nejsou. Každá ze základních částí má jak svoje vlastní vnitřní jádro, tak i svůj zvířecí název: *Koně, Krysy, Psi, Ptáci, Sobi a Mouchy*. Takové názvy však nebyly zvoleny nahodile: odrážejí příběhy těsně související s názvem samotným:

„... naskytl se jim strašná, úžasná podívaná: jezero bylo jako ohromná deska z bílého mramoru a na ní ležela sta a sta koňských hlav.“⁶⁰

a za druhé vykreslují metaforickou paralelu mezi člověkem a zvířetem, ačkoliv jsou to paralely nejodpornější. Jako příklad uvádím úryvek z části, jež má název *Krysy*.

⁵⁷ BARILLI, Renato. BARONCELLI, Vittoria. *Curzio Malaparte il narratore, il politologo, il cittadino di Prato e dell'Europa*. Napoli: CUEN, 2000. s. 22

⁵⁸ GRANA, Gianni. *Curzio Malaparte*. Firenze: La nuova Italia, 1968, s. 74 - 75.

⁵⁹ KUNDERA, Milan. *Zahradou těch, které mám rád*. Brno: Atlantis, 2014, s. 83.

⁶⁰ Přeloženo z MALAPARTE, Curzio. *Kaput*. Praha: Odeon, 1988, s. 59. MALAPARTE, Curzio. *Kaputt*. Milano: Adelphi, 2009. Kindle Edition. *Citované dílo*, s. 66. [e-book] „*Il lago era come un'immensa lastra di marmo bianco, sulla quale eran posate centinaia e centinaia di teste di cavallo.*“

„Židé však vskutku žijí rádi ve špíně. Špína je jejich obvyklé koření. Snad proto, že jsou všichni nemocní - a nemocní, není-li nic lepšího, tíhnou obyčejně ke špíně. Je bolestné konstatovat, že umírají jako krysy.“⁶¹

Jak již bylo zmíněno výše, autor se rozhodl rozdělit příběh do šesti hlavních částí. Tyto části mají podobnou narativní strukturu, z nichž v každé lze vyčlenit prvotní narativ (jádem je vždy nějaká hostina, během níž se vzpomíná na různé vojenské události) a několik anachronií, v případě *Kaput* jsou to vždy analepse⁶². Vytváření celistvého obrazu se komplikuje častými časovými a prostorovými posuny uvnitř každé části. Totiž, pořádek událostí v příběhu není chronologicky organizován.

V souvislosti s narácí je třeba probrat i formu vyprávění, ačkoliv ani v tomto případě si autor úkol nijak neulehčil. Svět knihy *Kaput* je zkonstruován jedním vypravěčem, jenž nese identické jméno jako autor knihy. Tento vypravěč je zároveň účastníkem vyprávěných příběhů, to znamená, že se jedná o autodiegetického neboli homodiegetického vypravěče⁶³. Charakteristickým rysem je užití první osoby singuláru *já*, čímž autor sděluje čtenáři různé příhody: „Myslil jsem na tu mrtvou kobylu v Alexandrovce...“⁶⁴.

Totožnost jmen autora a vypravěče vyvolává logické otázky – lze-li identifikovat reálného autora Curzia Malaparta s vypravěčem této knihy? Pokud ano, lze-li považovat *Kaput* za autobiografii? Podle Malaparta samotného - ne. Stejněho stylu psání, jehož Marino Biondi pojmenoval jako *malapartismo*⁶⁵, se lze všimnout v jeho jiné knize *Tecnica del colpo*

⁶¹ Přeloženo z tamtéž, s. 102. Citované dílo tamtéž, s.117. „*Ma, in fondo, agli ebrei piace vivere nella sporczia. La sporczia è il loro condimento naturale. Forse perché sono tutti malati, e i malati, in mancanza di meglio, tendono a rifugiarsi nel sudiciume. È doloroso constatare che essi muoiono come topi.*“ Krysy se velmi často asociují se špínou a nemocemi.

⁶² GENETTE, Gérard. *Figury*. Moskva: Izdatelstvo Sabašnikových, 1998, s. 317. RIMMON-KENAN, Shlomith a Vanda PICKETTOVÁ. *Poetika vyprávění*. Brno: Host, 2001, s. 54. Gérard Genette nazývá jakýkoliv rozpor mezi pořádkem událostí v příběhu a pořádkem událostí v textu anachronií. Jsou to analepse - „*vyprávění určité události příběhu na takovém místě v textu, kdy již jsou známy události následující*“ a prolepse - „*vyprávění určité události příběhu před tím, než jsou zmíněny události jí předcházející*“. Tyto anachronie vytvářejí další, sekundární vyprávění ve vztahu k tomu primárnímu, tudíž prvotnímu narativu.

⁶³ GENETTE, Gérard. *Figury*. Moskva: Izdatelstvo Sabašnikových, 1998, s. 420.

⁶⁴ Přeloženo z MALAPARTE, Curzio. *Kaput*. Praha: Odeon, 1988, s. 43. MALAPARTE, Curzio. *Kaputt*. Milano: Adelphi, 2009. Kindle Edition. *Citované dílo*, s.46. [e-book] „*E pensavo alla cavalla morta distesa davanti alla casa dove avevo passata la notte, nel villaggio di Alexandrowka.*“

⁶⁵ BIONDI, Marino. *Scrittori e miti totalitari Malaparte, Pratolini, Silone*. Firenze: Polistampa, 2002, s.40.

di stato, v níž reálný autor implikoval autodiegetického vypravěče, o čemž sám autor psal v *Memoriale* z roku 1946:

„*Kniha je psána v první osobě, jako by to byla autobiografie... Lze si všimnout, že autobiografická data nechybí... jak se to v tomto literárním žánru vždy stává: ale hlavní hrdina knihy, jež mluví v první osobě, vydávající se za svědka vyprávěných událostí, i když „deus ex machina“ je to, čemu Francouzi říkají „personnage qui s'appelle JE“, tedy postava zvaná „JÁ“, která však není autorem, a proto nemůže a nesmí být identifikována s osobou autora.*“⁶⁶

Z toho vyplývá, že ačkoliv je kniha psaná v první osobě singuláru a jsou tam autobiografická fakta („...*pověsil na zed' fotografii svého psa, svého nebožého psa Feba*“⁶⁷ nebo přímé odvolání „*Herr Malaparte napsal v jedné ze svých knih, že Hitler je žena*“⁶⁸) vypravěč přesto nesmí být ztotožněn s reálným autorem, a tudíž se nejedná o autobiografii.

Z jedné strany toto potvrzuje spisovatelské schopnosti (dovedně přelstít čtenáře), ale je potřeba brát v potaz fakt, že *Memoriale* byla napsána jako sebeobrana proti obvinění z akcí na podporu fašistické strany⁶⁹. Tudíž to znamená, že kvůli nelichotivým recenzím jeho knihy a jeho jako spisovatele, autor udělal to, co ve své kariéře dělal poměrně často – udělal vše potřebné pro svou záchranu, přizpůsobiv se situaci. Kdysi obvinil Alberta Moraviu z časté změny své povahy a nazval ho *voltagabbana*, což v češtině znamená přeběhlík, ale to koneckonců charakterizuje samotného Malaparta.

Při dalším zkoumání textu se lze všimnout několika charakteristických detailů jako například přítomnosti několika rovin minulosti: realita vyprávění (pozn.: prvotní narativ) se stále střídá s příběhy (pozn.: analepse), občas na flashback navazuje další flashback. Toto časté

⁶⁶ Vlastní překlad z BARILLI, Renato. BARONCELLI, Vittoria. *Curzio Malaparte il narratore, il politologo, il cittadino di Prato e dell'Europa*. Napoli: CUEN, 2000. s. 21: „*Il libro è scritto in prima persona, quasi fosse una specie di autobiografia... Si noti che dati autobiografici non mancano... come sempre avviene in tal genere letterario: ma il protagonista del libro, che parla in prima persona atteggiandosi a testimone degli avvenimenti narrati, quando addirittura a «deus ex machina» è quello che i francesi chiamano un “personnage qui s'appelle JE” cioè un personaggio che si chiama “IO” ma che non è l'autore e non può perciò, né deve essere confuso con la persona dell'autore.*“

⁶⁷ Přeloženo z MALAPARTE, Curzio. *Kaput*. Praha: Odeon, 1988, s. 108. MALAPARTE, Curzio. *Kaputt*. Milano: Adelphi, 2009. Kindle Edition. *Citované dílo*, s.125. [e-book] „...*e la fotografia del mio cane, del mio povero Febo.*“ Podle slov F. Veglianiho byl Febo prvním psem a vždy byl velmi důležitý.

⁶⁸ Přeloženo z tamtéž, s. 68. *Citované dílo* tamtéž, s.77. „*Herr Malaparte ha scritto in un suo libro che Hitler è una donna.*“

⁶⁹ BARILLI, Renato. BARONCELLI, Vittoria. *Curzio Malaparte il narratore, il politologo, il cittadino di Prato e dell'Europa*. Napoli: CUEN, 2000. str.17-18.

prolínání základního příběhu a flashbacku čtení jen komplikuje a zároveň potvrzuje tvrzení Gianni Grany o literární sbírce příběhu. Na Malapartovu obranu řeknu, že hlavní postava, jíž je „*Kaput, veselý a krutý netvor*“⁷⁰, je tou spojkou, tou tenkou nití, jež spojuje jednotlivé díly dohromady.

Malapartův styl psaní je velmi expresivní a výrazný. Pro zprostředkovávání co nejživější atmosféry používá nesčetné množství přídavných jmen a popisných scén, ustálené výrazy a frazeologické jednotky; pro vytvoření hlubšího dojmu Malaparte použil velké množství uměleckých prostředků, jako například personifikace: „... *strašného, smutného pachu mrtvých koní*“⁷¹, přirovnání: „*Sestoupili po těch schodech, jako by se propadli do hrobu.*“⁷² nebo oxymóron „...*právě ty mrtvolý, potkáváme je na ulicích, sedí v kavárnách, modlí se na kolenou...*“⁷³ a mnoho dalších.

Malaparte vkládá do textu velké množství cizích slov, celé věty a dokonce i dialogy (španělština, ruština, němčina, angličtina). Zajímavé je, že v originálním textu neuvádí překlady. Nicméně překlad některých slov lze pochopit z kontextu, například slova jako *skól* a *maljanne* byly použité při přípitku. Snaží se takovým způsobem zprostředkovat kulturní a jazykové prostředí místa, kde se nachází a právě toto dodává textu ještě větší autentičnost a originalitu.

3.4 Tematický rozbor románů: válka

„*Mezi předními herci této knihy hraje válka úlohu postavy vedlejší. Mohli bychom říci, že je jen pouhou záminkou, kdyby ovšem nevyhnutelné záminky nenáležely k řádu osudovému. V knize Kaput vystupuje tedy válka jako fatalista... Mohl bych říct, že je zde ne jako protagonista, ale jako divák; v tom smyslu, v jakém je divákem krajina... Hlavním hrdinou je Kaput, veselý a krutý netvor.*“⁷⁴

⁷⁰ Přeloženo z MALAPARTE, Curzio. Kaput. Praha: Odeon, 1988, s. 9. MALAPARTE, Curzio. Kaputt. Milano: Adelphi, 2009. Kindle Edition. Citované dílo, s.6. [e-book] „...*Kaputt, questo mostro allegro e crudele.*“

⁷¹ Přeloženo z tamtéž, s. 64. Citované dílo tamtéž, s.72. „...*dell'odore orrendo e triste dei cavalli morti...*“

⁷² Přeloženo z tamtéž, s. 131. Citované dílo tamtéž, s.152. „*Scomparvero come se sprofondassero in una tomba.*“

⁷³ Přeloženo z tamtéž, s. 197. Citované dílo tamtéž, s.232. „...*son quei cadaveri che s'incontrano nelle strade, che siedono nei caffè, che pregano inginocchiati nelle chiese oscure...*“

⁷⁴ Přeloženo z tamtéž, s.9. Citované dílo tamtéž, s. 6. „*Tuttavia, fra i protagonisti di questo libro, la guerra non è che un personaggio secondario. Si potrebbe dire che ha solo un valore di pretesto, se i pretesti inevitabili non appartenessero all'ordine della fatalità. In Kaputt la guerra conta dunque come fatalità... Direi che v'entra non da protagonista, ma da spettatrice, in quello stesso senso in cui è spettatore un paesaggio. La guerra è il paesaggio oggettivo di questo libro.*“

Innamorato della guerra, jak uváděl sám Malaparte v *Diario di uno straniero a Parigi*.⁷⁵ Malapartovu postavu je zcela nemožné si představit bez války, je jeho nedílnou součástí. Válka se pro něj stala výchozím bodem pro smyslnost a pro jeho vzpomínky.

Celá jeho spisovatelská kariéra odráží jeho *závislost* na válce: jeho debutová kniha *Viva Caporetto!*, esej v duchu Machiavelliho *Technica del colpo di stato*, zápisky z fronty *Il Volga nasce in Europa* – a to je jen malá část.

„*Válka jsou v jistém smyslu chyby v syntaxi.*“⁷⁶

Autorova vize války se liší od klasických představ: je hodující, zesměšňující, amorální, absurdní, odporná, hnusná, pokrytecká.

Pro zprostředkování celé škály těchto emocí autor používá různé metody. Další metodou pro znázornění svého vidění války je znázorňování prostřednictvím různých prizmat, jako například lidí, zvířat, prostředí, umění.

Následně se pokusím ukázat stěžejní aspekty jeho vize.

3.4.1 Prostředí

„*Postavy existují a pohybují se v prostoru existujícím abstraktně na hloubkové narativní úrovni.*“⁷⁷

Jestliže v mnoha knihách je prostředí doslovně pozadím, jež nese pouze informace geografického a prostorového charakteru, tak zde je toto prostředí jedním z hlavních bodů, kterému je třeba věnovat pozornost. Jaké je to prostředí *Kaput*? Je zcela zjevné, že tím prostředím je válka, avšak za jakých okolností se o této válce mluví?

Při rozboru struktury bylo zjištěno, že v každé z šesti částí lze vyčlenit realitu vyprávění a odchylky od této reality (analepse). Děj prvotního narativu je umístěn do nějaké místnosti: palác (1., 2., 5. část), knihovna (3. část), restaurace (4. část) a Golf Club (6. část). Autor věnuje velkou pozornost úplnosti těchto místností, jež jsou zdobené velkolepými

⁷⁵ BIONDI, Marino. *Scrittori e miti totalitari Malaparte, Pratolini, Silone*. Firenze: Polistampa, 2002, s. 59 - 60.

⁷⁶ Přeloženo z MALAPARTE, Curzio. *Kaput*. Praha: Odeon, 1988, s. 371. MALAPARTE, Curzio. *Kaputt*. Milano: Adelphi, 2009. Kindle Edition. *Citované dílo*, s.445. [e-book] „*Le guerre, in un certo senso, sono degli errori di sintassi.*“

⁷⁷ CHATMAN, Seymour Benjamin a Milan ORÁLEK. *Příběh a diskurs: narativní struktura v literatuře a filmu*. Brno: Host, 2008, s. 144.

uměleckými díly (i když podle Malaparteho ve většině případů nevkusně), popisuje každý malý detail od pohledu z okna až po vzory na talířích; popisuje i vzhled majitelů, již jsou oblečeni do nejmódnějších šatů (někdy k tomu používá nelichotivé komentáře); podělí se se čtenářem o jejich společné dialogy, jejichž témata jsou různorodé vojenské události.

„Konečně jsme vešli do velkého pracovního sálu, vyzdobeného hojně nábytkem drittes Reich, francouzskými koberci, koženými čalouny na zdech... Celý prostor mezi dvojími zasklenými dveřmi, vedoucími na vnější lodžie Wawelu (vnitřní vede na skvělý dvůr, navržený italskými renesančními staviteli), zabíral ohromný mahagonový stůl, v němž se odrážely plameny svící, zastrčených do těžkých svícňů z pozlaceného bronzu.“⁷⁸

A ve vši té nádheře je prostřen obrovský stůl se všemi druhy jídel z různých zemí:

„Shromáždili jsme se ve Frankově soukromém bytě, a sedíce pohodlně na hlubokých vídeňských divanech a v širokých křeslech pokrytých hebkou dančí kůží, kouřili jsme a rozprávěli. Dva komorníci v modrých livrejích, s krátkými tvrdými vlasy, ostříhanými po pruském způsobu, nosili na stůl kávu, koláče, likéry. Jejich kroky tlumil měkký francouzský koberec, pokrývající celou podlahu. Na benátských stolcích, zeleně a zlatě lakovaných, stály láhve starého francouzského koňaku, samá proslulá značka, krabice s havanskými doutníky, stříbrné mísy plné ovoce.“⁷⁹

Závažnost tohoto prostředí spočívá v tom, že právě v této realitě, v bezpečí, teple a pohodlí, jsou předmětem jejich diskuse různé vojenské události (flashbacky): exkurze do

⁷⁸ Přeloženo z MALAPARTE, Curzio. *Kaputt*. Praha: Odeon, 1988, s. 84. MALAPARTE, Curzio. *Kaputt*. Milano: Adelphi, 2009. Kindle Edition. Citované dílo, s.96. [e-book] „Finché penetrammo in una grande sala generosamente arredata di mobili drittes Reich, di tappeti francesi, di tappezzerie di cuoio...Lo spazio fra due alte porte vetrate, che si aprivano sulla loggia esterna del Wavel (la loggia interna si affaccia sul bellissimo cortile disegnato da architetti italiani del Rinascimento), era occupato da una immensa tavola di mogano, nella quale si specchiavano le fiamme delle candele infisse nei bracci di due pesanti candelabri di bronzo dorato.“

⁷⁹ Přeloženo z tamtéž, s. 86. Citované dílo tamtéž, s.97-98. „Ci eravamo intanto raccolti nell'appartamento privato di Frank, e abbandonati nei profondi divani viennesi e nelle larghe poltrone coperte di morbida pelle di daino, ci eravamo messi a fumare e a discorrere. Due camerieri in livrea turchina, dai capelli corti e duri tagliati al modo prussiano, servivano il caffè, i liquori, i dolci: i loro passi si spegnevano nel soffice tappeto francese che copriva tutto il pavimento. Sui piccoli tavoli veneziani laccati di verde e d'oro erano sparse bottiglie di vecchio cognac francese di gran nome, scatole di sigari avana, vassoi d'argento colmi di frutti canditi e di quei famosi cioccolatini polacchi di Wedel.“

ghetta, kde mladí čistili ulice od mrtvých; návštěva nevěstince, kde mladé Židovky byly po třech týdnech zabity; pátrání po zavražděném Židovi na italské půdě v hoře mrtvol vypadlých z vagonu; návštěva sauny s Němci a přivolání veterináře pro zraněného losa.

„Guvernér Fischer nabíral lžící nazlátlou šťávu, poléval jí řízky dančího masa a přitom vyprávěl, jak pohřbívají Židy z ghetta: „Vrstva mrtvol a vrstva vápna, vrstva mrtvol a vrstva vápna,“ jako by říkal: „Řízek masa politý šťávou, řízek masa politý šťávou.“⁸⁰

Občas se čtenář přistihne při myšlence, co z toho je nechutnější – hnijící mrtvoly nebo dobře živení lidé, kteří se historkám o těchto mrtvolách smějí.

Vytvořením takového kontrastu se Malaparte pokusil ukázat pravou tvář války, její absurditu. Ale to vše si ze samotného autora udělalo krutý žert: byv hostem takových hostin, autoru připisovali pokrytectví, s čímž nelze než souhlasit.

3.4.2 Němci

„Vždy jsem považoval nacisty za bandu hloupých a krutých tyranů a také jsem vždy litoval německý národ, vystavený takové tyranii bez možnosti vzbouření se.“⁸¹

Postavy této knihy, respektive nacisté, jsou jedním z prizmat, skrz něž autor chtěl ukázat tuto válku. Oni jsou tou válkou.

Na této knize je pozoruhodné to, že se Malaparte snažil vytvořit kolektivní obraz německého nacismu, odhalit nacistického *nadčlověka*⁸² a nacistické barbarství. Co to přesně znamená?

Od samého začátku Malaparte představuje nacistu jako všemocného, nemilosrdného, cynického a nadřazeného, jenž se posmívá svým nepřátelům, nerozumí nepodloženým obviněním amerických novinářů v zabíjení Židů: *„Vy jste přece v Polsku již přes měsíc, a*

⁸⁰ Přeloženo z tamtéž, s. 106. Citované dílo tamtéž, s. 121. *„Il governatore Fischer, mentre andava facendosi colare col cucchiaino, sulle sue fette di daino, una dorata pioggia di sugo, narra come venivano seppelliti gli ebrei del ghetto: «Uno strato di cadaveri e uno strato di calce», come se dicesse: «Una fetta di carne e uno strato di sugo, una fetta di carne e uno strato di sugo.»*

⁸¹ Vlastní překlad z GRANA, Gianni. *Curzio Malaparte*. Firenze: La nuova Italia, 1968, s. 4: *„Ho sempre considerato i Nazisti una banda di stupidi e feroci tiranni, e ho sempre avuto una profonda pietà per un popolo come il tedesco, soggetto a così atroce tirannia senza aver la possibilità di ribellarsi“.*

⁸² Je to spojeno s Gabrielem D'Annunziem a myšlenkami, které vstoupily do mýtu o fašismu.

nemůžete říct, že byste viděl Němce, který by Židovi zkrivil vlas,“⁸³; tvrdí, že Židé „v ghettech se těší naprosté svobodě“⁸⁴.

Od kapitoly ke kapitole Malaparte stále více přesvědčuje čtenáře, že jeho sebevědomí nezná mezí: slepě věří ve „...velké civilizační poslání...“⁸⁵ a v nadřazenost ve všem: v umění, v náboženství, v módě, v pravdě. Malaparte si je jist, že všechny ty spáchané krvavé činy byly poháněny absurdním strachem „z utiskovaných, bezbranných slabých, nemocných; strach ze starců, žen, dětí, strach ze Židů.“⁸⁶

V páté části knihy *Sobi* autor popisuje poměrně zajímavou scénu:

„Nazi Němci jdou podivně bezbranní. Bez tajemství. Nebudí již strach. Tajemství jejich síly není v jejich kůži, kostech, krvi, nýbrž v jejich uniformě. Jsou tak nazi, že se cítí oblečení, jen když jsou v uniformě. Uniforma, to je jejich pravá kůže. Kdyby evropské národy znaly splasklou, bezbrannou, mrtvou nahotu, která se skrývá pod feldgrau německé uniformy, nevylekala by německá armáda ani ten nejslabší, úplně bezbranný národ... Stačí vidět je nahé, abychom pochopili tajný smysl jejich národního života, dějiny jejich národa.“⁸⁷

Vezmeme-li v úvahu kontext, ve kterém se autorovi podařilo tuto scénu rozjímat, dokonce i kontext celé knihy, pak je zde vidět zjevné pokrytectví samotného autora. Malaparte byl zvaným hostem těchto *nahých Němců*, dělil se s nimi o jídlo i spánek. Ale jedině tak nám mohl odhalit jejich skutečnou podobu jak v jejich soukromých dialogích, tak i v sauně.

⁸³ Přeloženo z MALAPARTE, Curzio. *Kaput*. Praha: Odeon, 1988, s. 107. MALAPARTE, Curzio. *Kaputt*. Milano: Adelphi, 2009. Kindle Edition. *Citované dílo*, s.122. [e-book] „Eppure, voi siete in Polonia da più di un mese, e non potete dire di aver visto un tedesco torcere un capello a un ebreo.“

⁸⁴ Přeloženo z tamtéž, s. 167. *Citované dílo* tamtéž, s. 195. „Nell'interno dei ghetti, essi godono della più assoluta libertà.“

⁸⁵ Přeloženo z tamtéž, s. 149. *Citované dílo* tamtéž, s. 174. „...una grande missione di civiltà...“

⁸⁶ Přeloženo z tamtéž, s. 94. *Citované dílo* tamtéž, s. 107. „La paura degli oppressi, degli inermi, dei deboli, dei malati, la paura dei vecchi, delle donne, dei bambini, la paura degli ebrei.“

⁸⁷ Přeloženo z tamtéž, s. 344. *Citované dílo* tamtéž, s. 412. „I tedeschi nudi sono meravigliosamente inermi. Sono senza segreto. Non fanno più paura. Il segreto della loro forza non è nella loro pelle, nelle loro ossa, nel loro sangue, ma nella loro uniforme. Sono talmente nudi, che non si sentono vestiti se non in uniforme. La loro vera pelle è l'uniforme. Se i popoli d'Europa sapessero quale floscia, inerme, e morta nudità si cela sotto il Feldgrau dell'uniforme tedesca, l'esercito germanico non farebbe paura nemmeno al popolo più debole, più disarmato...Basta vederli nudi, per capire il senso segreto della loro vita nazionale, della loro storia di nazione.“

„Ano, je to pravda, zabíjejí bezbranné lidi, věší Židy na stromech uprostřed návsi, upalují je zaživa v jejich domech jako krysy, střílejí sedláky a dělníky na dvorech kolchozů a továren.“⁸⁸

3.4.3 Malapartův postoj

Aby čtenář pochopil Malaparteho postoj k válce a krutým činům, musí umět číst mezi řádky a mít *sense of humor*⁸⁹, protože jeho názor je skryt za ironií.

Aby čtenář pochopil, proč autor nemluvil přímo, musí brát v potaz dvě věci: dobu a podmínky psaní a vydání této knihy. Ani v jednom z případů by nebylo bezpečné otevřeně říci, že odsuzuje činy německých nacistů. Zda se tak stalo z důvodu zachování vlastní kůže, nebo za účelem pozdějšího poskytnutí důkazů o zvěrstvech, je na rozhodnutí čtenáře.

Část následujícího uvedeného dialogu se odehrála v rámci diskuse o různých předmětech potažených lidskou kůží:

„Kůže ze Žida se k ničemu nehodí,“ podotkl Kurt Franz.

„Ovšem, kůže z Němce je lepší,“ prohlásil jsem. „Byla by nádherná, kdyby se vydělala.“⁹⁰

Zde se Malaparte snaží svému čtenáři sdělit, že by raději viděl tyto nádherné Němce mrtvé než živé.

Ale ani ironie, za kterou skrýval svůj názor, v knize příliš nebylo. Malaparte je spíše mlčenlivým pozorovatelem druhé světové války, ale proč? Ve druhé části knihy Malaparte částečně sám odpověděl na tuto otázku:

„My už na sebe nedovedeme vzít vůbec odpovědnost po těch dvaceti letech otroctví. I já mám zlámanou páteř, stejně jako ostatní Italové. Vy byste možná chtěli, abych se pro vás

⁸⁸ Přeloženo z tamtéž, s. 16. Citované dílo tamtéž, s. 15. „«Sì, è vero,» risposi «ammazzano gli inermi, impiccano gli ebrei agli alberi nelle piazze dei villaggi, li bruciano vivi dentro le loro case, come topi, fucilano i contadini e gli operai nei cortili dei kolkhoz e delle officine.»

⁸⁹ Česky smysl pro humor

⁹⁰ Přeloženo z MALAPARTE, Curzio. *Kaputt*. Praha: Odeon, 1988, s. 349. MALAPARTE, Curzio. *Kaputt*. Milano: Adelphi, 2009. Kindle Edition. Citované dílo, s.418-419. [e-book] „«La pelle di ebreo non è buona a nulla» disse Kurt Franz. «Certo, la pelle dei tedeschi è molto migliore,» dissi «se ne potrebbe fare un cuoio magnifico.»“

*zbytečně obětoval... Kdybych toho byl schopen, byl bych se už nechal zabít... byl bych hájil Italy. Neodvážíme se již ničeho, nedovedeme již jednat, tak je to.*⁹¹

Byl unavený, unavený z války, smrti, vražd.

Podle slov Milana Kundery Curzio Malaparte přesně věděl „*kde je zlo a kde dobro; nenáviděl německé okupanty*“⁹² a lze říci, že Malapartův postoj je zcela zřejmý, i když jeho ironie zní mizerně právě vzhledem k prostředí, v němž se nachází.

*„Já však nejsem spojencem Německa... Válka, kterou vede Itálie, je osobní válkou Mussoliniho, a já nejsem Mussolini.“*⁹³

⁹¹ Přeloženo z tamtéž, s. 128. Citované dílo tamtéž, s. 148. „*Non sappiamo più agire, non sappiamo più assumere alcuna responsabilità, dopo venti anni di schiavitù. Ho anch'io, come tutti gli italiani, la schiena spezzata. In questi venti anni abbiamo speso tutta la nostra energia per sopravvivere. Non siamo più buoni a nulla. ...Vorreste forse che mi sacrifici inutilmente per voi?...Se ne fossi capace...per difendere gli italiani. Non osiamo e non sappiamo più agire, ecco la verità.*“

⁹² KUNDERA, Milan. *Zahradou těch, které mám rád*. Brno: Atlantis, 2014, s. 87.

⁹³ Přeloženo z MALAPARTE, Curzio. *Kaputt*. Praha: Odeon, 1988, s. 202. MALAPARTE, Curzio. *Kaputt*. Milano: Adelphi, 2009. Kindle Edition. Citované dílo, s.238. [e-book] „*...io non sono alleato con la Germania. La guerra che l'Italia combatte è una guerra personale di Mussolini, e io non sono Mussolini.*“

4 Kůže

„Světlé památce plukovníka Heryho H. Cumminga z virginské university a všech výtečných, hodných a poctivých amerických vojáků, mých druhů ve zbrani od roku 1943 do roku 1945, zbytečně padlých za svobodu Evropy.“⁹⁴

4.1 Úvod

Tato kniha je logickým pokračováním *Kaput*. Je to druhá část Malapartovy trilogie o dekadenci Evropy. Poslední je *Il Ballo al Cremlino*, jež původně měla tvořit součást *Kůže*, ale nakonec se z něj stala samostatná kniha, která zůstala nedokončená.⁹⁵

Kniha *Kůže* po svém debutovém vydání v roce 1949 vyvolala pozdvižení a dočkala se převážně negativních recenzí: označili ji za skandální, nemorální a dokonce i nevlasteneckou.⁹⁶ Taková reakce na knihu je celkem pochopitelná vzhledem k tomu, jakým ponižujícím způsobem Malaparte vykreslil vítěznou americkou nevinou na pozadí neapolského morálního kolapsu a evropské zkázy.

Stejně jako *Kaput*, kniha vychází ze vzpomínek a zkušeností autora z období druhé světové války. Teprve nyní Curzio Malaparte plnil funkce styčného důstojníka mezi Badogliovou italskou armádou a spojeneckými silami, a celý příběh se přesunul z východní na západní frontu do Itálie v období 1943–1945.⁹⁷

4.2 Žánr knihy

Kůže se také stala předmětem mnoha diskuzí o tom, jak s touto knihou zacházet: jako s historickým dokumentem? jako s autobiografií? nebo jako s fiktivním románem? nebo snad historickým?

Všichni literární kritici se bezesporu shodují na jednom – tuto knihu nelze považovat za historický dokument a všechny historické události v ní popisované jsou spíše fikcí než pravdou. Většina viny leží samozřejmě na bedrech samotného Malaparteho a jako důkaz jeho nespolehlivosti jako svědka historických událostí lze uvést předposlední kapitolu *Prapor*.

⁹⁴ Přeloženo z: MALAPARTE, Curzio. *Kůže*. Praha: ROH, 1980, s.7. MALAPARTE, Curzio. *La pelle*. Adelphi. *Citované dílo*, s.17. [online], 2017-07-13, [cit. 01.12.2022]. Dostupné z: „*All'affettuosa memoria del Colonnello Henry H. Cumming, dell'Università di Virginia, e di tutti i bravi, i buoni, gli onesti soldati americani, miei compagni d'arme dal 1943 al 1945, morti inutilmente per la libertà dell'Europa.*“

⁹⁵ Dostupné z: https://it.wikipedia.org/wiki/Curzio_Malaparte#Opere. [cit. 28.11.2022].

⁹⁶ MARTELLINI, Luigi. *Invito alla letteratura di Curzio Malaparte*. Milano Mursia, 1977, s. 54.

⁹⁷ Tamtéž, s. 20 - 21.

Během snídaně na břehu Albánského jezera byli všichni hosté svědky výbuchu několika min, následkem čehož byla utržena ruka jednomu z goumierů. Tato událost vyvolala zajímavou otázku: jak by o této snídani napsal Malaparte?

„Nechcete snad, abychom uvěřili, že Malapartemu se opravdu přihodilo všechno, o čem píše v Kaputu? Cožpak je to možné, aby se všechno přihodilo jenom jemu? - řekl Pierre Lyautey“⁹⁸

„Prosím za prominutí,“ řekl jsem, „že jsem nucen prozradit vám, že před chvílkou se mi přihodilo nejpodivnější dobrodružství mého života... Ale uvádíte-li v pochybnost pravdivost toho, co vyprávím ve svých knihách, dovolte mi tedy, abych vám vyprávěl, co se mi přihodilo před chvílkou zde před vámi.“⁹⁹

Dále následuje jeden a půl stránkový popis této snídaně: popis s podrobnými údaji o původu každé ingredience (kuskus a šunka), z jaké oblasti byly přivezeny, kdo je jak získal, poblíž které řeky co rostlo atd. Po vytvoření takového rušivého manévru Malaparte prozradil, že v tomto kuskusu našel tu samou ruku goumiera. Na základě obvinění ze lži Malaparte okamžitě předložil důkazy: zbytky kostí na talíři. Zdálo by se, že říká pravdu, vzhledem k tomu, že useknutá ruka nebyla nikdy nalezena, ale později se dozvídáme, že Malaparte vše zfalšoval:

„Viděls, jak umělecky jsem rozložil po talíři ty kůstky z berana? Vypadaly opravdu jako kůstky z ruky!“¹⁰⁰

⁹⁸ Přeloženo z: MALAPARTE, Curzio. *Kůže*. Praha: ROH, 1980, s.7. MALAPARTE, Curzio. *La pelle*. Milano: Adelphi, 2009. *Citované dílo*, s.313. [online], 2017-07-13, [cit. 01.12.2022]. „Non ci darette a credere“ disse Pierre Lyautey “che a Malaparte sia realmente capitato tutto quel che racconta in Kaputt. E mai possibile che capiti tutto a lui?”

⁹⁹ Přeloženo z tamtéž, s. 242. Citované dílo tamtéž, s.313. „Vi prego di scusarmi” dissi finalmente volgendomi al Generale Guillaume “se son costretto a rivelarvi che poco fa, a questa stessa tavola, mi è capitata la più straordinaria avventura della mia vita...Ma dal momento che mettete in dubbio la verità di quel che io narro nei miei libri, permettete che vi racconti quel che m'è capitato poco fa, qui, davanti a voi.“

¹⁰⁰ Přeloženo z tamtéž, s. 246. Citované dílo tamtéž, s.317 „Hai visto con che arte avevo disposto nel piatto quegli ossicini di montone? Parevan proprio le ossa di una mano!“

Tato scéna je přímou odpovědí na Jackovu položenou otázku v knize „*jestli to, co dělá je, nebo není umění*.“¹⁰¹ Ano, je to v přímém slova smyslu umění. Malaparte jako spisovatel měl neuvěřitelný talent, ale ne všechno, co napsal, lze považovat za pravdu.

Vraťme se k otázce žánru této knihy. Bez ohledu na přítomnost různých biografických a historických faktů, jejichž spolehlivost lze potvrdit, nelze dílo s jistotou nazývat ani autobiografií ani historickým dokumentem. Snad historickým románem? Přikláním se k názoru Milana Kundery, jenž tvrdí, že se jedná o román i přes všechny jeho odlišnosti od klasického chápání tohoto pojmu. Při dalším rozboru uvidíme, že hlavní linie příběhu se vyvíjí chronologicky, jejími hrdiny jsou Malaparte a všudypřítomní američtí vojáci Jack a Jimmy, a celý tento teritoriální pohyb se rozvíjí spolu s hlavním vývojem událostí.

Přemýšleli-li o tom ale velcí spisovatelé při tvorbě toho, co je dnes považováno za román? Myslím si, že ne – zpod jejich pera vyšlo nové dílo, které se ničemu nepodobalo.

4.3 Kniha, její forma a styl

Z formálního hlediska se knihy podobají, nicméně struktura této knihy je méně náročná, než u předchozí, a tudíž je snazší ji vnímat. Skládá se z dvanácti pojmenovaných kapitol, v každé z nich jsou další části, jež jsou rozděleny pouze mezerou. Názvy kapitol: *Mor, Neapolská panna, Paruky, Růže těla, Syn Adamův, Černý vítr, Oběd u generála Corca, Triumf Clorimdin, Ohnivý déšť, Prapor, Proces, Mrtvý bůh*. Jak se dalo od Malaparteho očekávat, názvy jsou těsně spojeny s jedním z příběhů každé části:

*„Je to panna. Můžete si sáhnout. Strčte si prst dovnitř. Pouze jeden. Jen si to zkuste. Nebojte se. Nekouše. Je to panna. Doopravdy.“*¹⁰²

uvedený příklad je z kapitoly *Neapolská panna*, další je z kapitoly *Paruky*:

*„Děvče si sedlo na pelest postele, vyhrnulo si sukni, roztáhlo nohy a položilo si paruku na rozkrok.“*¹⁰³

¹⁰¹ Přeloženo z tamtéž, s. 242. Citované dílo tamtéž, s.313. „*se quel ch'egli fa è arte, o no.*“

¹⁰² Přeloženo z tamtéž, s. 45. Citované dílo tamtéž, s.63. „*She is a virgin. You can touch. Put your finger inside. Only one finger. Try a bit. Don't be afraid. She doesn't bite. She is a virgin. A real virgin*“

¹⁰³ Přeloženo z tamtéž, s. 69. Citované dílo tamtéž, s. 93. „*La ragazza andò a sedersi sulla sponda del letto, si alzò la sottana, e allargando le gambe si mise la 'parrucca' sul pube.*“

Na rozdíl od *Kaput* je v celé knize jeden společný prvotní narativ (realita vyprávění), z něhož vychází různorodé analepse. Tento prvotní narativ je časově umístěn v době nám již známé, léta 1943–1945, a prostorově - v Itálii, totiž v Neapoli, Římě, Florencii a Miláně. Vnitřní struktura každé kapitoly se nicméně podobá *Kaput* ve smyslu střídání reality vyprávění a analepse, avšak jsou tam i důležité rozdíly. Ukážu to na příkladu kapitoly *Černý vítr*, jež obsahuje pět menších částí.

První část je krátká a je realitou vyprávění, do níž se Malaparte probouzí *smutným hlasem černého větru*. Tento černý vítr ho navádí na bolestnou vzpomínku z Ukrajiny¹⁰⁴, kde na cestě lemované alejemi stromů do Dorogého potkal ukřižované Židy (druhá část je retrospektivou). To ledové ticho, jež zaslechl cestou zpátky z kolchozu, ho navádí na vzpomínku svého nejdražšího psa Feba¹⁰⁵, jemuž je věnovaná třetí a čtvrtá část.

Než nám Malaparte vysvětlí metaforu Židů přibitých ke stromům a svého psa, podělí se s čtenářem o vzpomínky spojené s léty věznění vždy ve společnosti svého psa Feba¹⁰⁶ (třetí část, retrospektiva). Poté nás Malaparte vrací zpátky do toho hrozného ticha, jež znovu zaslechl ve veterinární klinice, v níž našel Feba ležícího na hřbetě s otevřeným břichem. A aby všechny tyto části mezi sebou dokonale spojil, napsal: „*Před operací... jim vyřízneme hlasivky.*“¹⁰⁷, vysvětliv tím to nesnesitelné ticho. Pátá a poslední část vrací čtenáře do reality vyprávění tím, čím skončila ta první – probuzením hlasem černého větru. V této části také sledujeme příběh zraněného Američana, jenž zemřel bez utrpení jako pes Febo.

Navzdory podobné struktuře *Kaput* se *Kůže* velmi liší. Liší se tím, že zde autor pomocí různých asociací způsobených určitými emocemi dovedně propojuje každou analepsi s tou předchozí, a tu ještě s další, do té doby než se opět spojí s primárním vyprávěním. Toto všechno usnadňuje orientaci celou knihou.

¹⁰⁴ Tato vzpomínka navazuje na jeho zkušenost na Ukrajině, o níž psal v knize *Kaput*.

¹⁰⁵ Přeloženo z: MALAPARTE, Curzio. *Kůže*. Praha: ROH, 1980, s.142. MALAPARTE, Curzio. *La pelle*. Adelphi. *Citované dílo*, s.185. [online], 2017-07-13, [cit. 01.12.2022]. Z autorova osobního životopisu víme, že psa Feba skutečně měl. „*Nikdy jsem neměl rád žádnou ženu, bratra nebo přítele tak, jako jsem měl rád Feba*“. „*Non ho mai voluto tanto bene a una donna, a un fratello, a un amico, quanto a Febo.*“

¹⁰⁶ Mezi lety 1933 a 1937.

¹⁰⁷ Přeloženo z: MALAPARTE, Curzio. *Kůže*. Praha: ROH, 1980, s.142. MALAPARTE, Curzio. *La pelle*. Milano: Adelphi, 2009. *Citované dílo*, s.194. [online], 2017-07-13, [cit. 01.12.2022]. „*Prima di operarli*“ disse „*gli tagliano le corde vocali.*“

Shrneme-li obecnou strukturu knihy, můžeme říci, že zde je realita vyprávění lineárnější a posouvá čtenáře postupně v chronologickém pořadí, ale ne v prostorovém. Nicméně samotnou analepsi jak z časového, tak z prostorového hlediska zcela kopíruje *Kaput*.

Hlasem vyprávění je zde znovu autodiegetický vypravěč, jenž se podle jména shoduje s autorem. Identifikovat vypravěče s autorem lze znovu skrz přímé odvolání „*Don't worry, Malaparte*“,¹⁰⁸ a pomocí různých biografických faktů, jako například upomínání jeho psa Feba (kapitola *Černý vítr*) nebo projev samotného Malaparteho „*Pro generála Corka jsem nebyl kapitán Curzio Malaparte, the italian liason officer, ani autor Kaput*“.¹⁰⁹ (kapitola *Proces*). Nicméně, nezapomeňme, že podle samotného autora nelze ztotožňovat autora s vypravěčem. Dalším charakteristickým rysem je použití první osoby singuláru *já* „*Vedle plukovníka Hamiltona jsem se ve své anglické uniformě cítil hrozně směšný*“.¹¹⁰

Styl psaní knihy je stále originální a jedinečný, jako to můžeme pozorovat i v první knize. V textu lze najít velké množství cizích slov, nyní je to angličtina „*Oh Lord!*“¹¹¹ a francouzština „*C'est merveilleux*“.¹¹²

Expresivita textu se projevuje v obrovském množství popisných scén, které vše do detailu reflektují. Uvedený úryvek z kapitoly *Růže těla* ukazuje jen malou část trhu s dětmi:

„*Dobře jsem věděl, že několik kroků od nás... je trh s dětmi, že i dnes a právě v tomto okamžiku tam polonazí chlapci ve věku od osmi do deseti let sedí před marockými vojáky, kteří je pozorně prohlížejí, vybírají si mezi nimi a o ceně se dohadují s hroznými bezzubými*

¹⁰⁸ MALAPARTE, Curzio. *La pelle*. Milano: Adelphi, 2009. *Citované dílo*, s.22. [online], 2017-07-13, [cit. 01.12.2022].

¹⁰⁹ Přeloženo z: MALAPARTE, Curzio. *Kůže*. Praha: ROH, 1980, s.176. MALAPARTE, Curzio. *La pelle*. Milano:Adelphi, 2009. *Citované dílo*, s.229. [online], 2017-07-13, [cit. 01.12.2022]. „*Per il Generale Cork, io non ero né il Capitano Curzio Malaparte, the italian liaison officer, né l'autore di Kaputt*“

¹¹⁰ Přeloženo z tamtéž, s. 10. Citované dílo tamtéž, s. 18. „*Mentre camminavo accanto al Colonnello Hamilton, io mi sentivo meravigliosamente ridicolo nella mia uniforme inglese*“

¹¹¹ MALAPARTE, Curzio. *La pelle*. Milano: Adelphi.2009. *Citované dílo*, s.255. [online], 2017-07-13, [cit. 01.12.2022]. Přeloženo z: MALAPARTE, Curzio. *Kůže*. Praha: ROH, 1980, s.197. „*Pane Bože!*“

¹¹² Citované dílo tamtéž, s. 53. Přeloženo z tamtéž, s. 38. „*To je nádherné*“

stařenami s vyhublým a povadlým obličejem pokrytým škrálopem líčidla, které s těmito malými otroky obchodují. ¹¹³

Aby autor zcela pohltit čtenáře atmosférou knihy, uchýlil se k použití tropů, mezi nimiž je nejčastější přirovnání „...*plameny z nabarveného papíru, do nichž duše v očištění byly ponořeny jako do kytice ruměných květin...*“¹¹⁴ nebo „*Ta nádherná armáda, která se jako Venuše zrodila z mořské pěny...*“¹¹⁵. Je pozoruhodné, že Malaparte v *Kůži* uvádí paralely založené na přírodě a přírodních jevech, jako by to byla jediná bytost, jež ještě žila mezi mrtvými.

4.4 Tematický rozbor románů: válka

*„1. říjen 1943 je významným dnem v historii Neapole, protože znamená začátek osvobození Itálie a Evropy od úzkostí, hanby a utrpení, jež přináší otroctví a válka, a protože právě toho dne ve městě vypukl hrozný mor a odtud se pomalu šířil po Itálii a po Evropě.“*¹¹⁶

Jestliže v *Kaput* válka neměla pro Malaparta takový osobní vztah, a to mu umožňovalo zachovat chladnou hlavu, vzhledem k tomu, že autor byl stále v cizích zemích (ale v žádném případě to neznehodnocuje jeho pocity, myšlenky a postoj k válce), v *Kůži* má válka pro Malaparta úplně jiný rozměr.

Následně se to pokusím odhalit.

¹¹³ Přeloženo z: MALAPARTE, Curzio. *Kůže*. Praha: ROH, 1980, s.104. MALAPARTE, Curzio. *La pelle*. Milano: Adelphi, 2009. *Citované dílo*, s.138. [online], 2017-07-13, [cit. 01.12.2022]. „*Sapevo che lì davanti a noi, a pochi passi da me...c'era il mercato dei bambini, che anche quel giorno, in quell'ora, in quel momento, ragazzi dagli otto ai dieci anni sedevano seminudi davanti ai soldati marocchini che li osservavano attentamente, li sceglievano, contrattavano il prezzo con le orribili donne sdentate, dal viso scarno e vizzo incrostato di belletto, che facevano commercio di quei piccoli schiavi*“

¹¹⁴ Přeloženo z tamtéž, s. 218. *Citované dílo tamtéž*, s. 283. „...*raffiguranti le anime del Purgatorio immerse in un mazzo di fiamme come in un mazzo di fiori vermigli...*“

¹¹⁵ Přeloženo z tamtéž, s. 32. *Citované dílo tamtéž*, s. 46. „...*in quei meravigliosi eserciti, nati, come Venere, dalla spuma del mare...*“

¹¹⁶ Přeloženo z tamtéž, s. 29. *Citované dílo tamtéž*, s. 42. „*Il 1 ottobre 1943 è una data memorabile nella storia di Napoli: perché segna l'inizio della liberazione dell'Italia e dell'Europa dall'angoscia, dalla vergogna, e dalle sofferenze della schiavitù e della guerra, e perché proprio in quel giorno scoppiò la terribile peste, che da quell'infelice città si sparse a poco a poco per tutta l'Italia e per tutta l'Europa.*“

4.4.1 Prostředí

Jak již bylo dříve naznačeno, děj prvotního narativu se odehrává v Itálii, v jejích několika městech: Římě, Florencii a Miláně, ale většina příběhu se odehrává v Neapoli, jejíž svět je v knize popsán s mnohem větší přesností a spolehlivostí než Rumunsko nebo Ukrajina v knize *Kaput*. Možná si na tomto místě zvědavý čtenář položí logickou otázku – proč zrovna Neapol? Odpověď na tuto otázku najdeme v poslední části knihy *Kaput*:

„Sotva jsem vyšel z římského vězení Regina Coeli, zamířil jsem na nádraží a vsedl jsem do vlaku na Neapol. Bylo 7. srpna 1943. Prchal jsem před válkou, vražděním, skvrnitým tyfem, hladem, prchal jsem před vězením, před smrdutou celou bez vzduchu, bez světla, před špinavým slamníkem, nečistou polívkou, štěnicemi, vešmi, kbelíkem s výměškou. Chtěl jsem domů, chtěl jsem na Capri, do svého osamělého domu nad mořem.“¹¹⁷

Autor v tomto městě strávil poměrně hodně času, a právě z Neapole se Malaparte mohl dostat zálivem do svého milovaného domova na Capri.

Neapol je nejenom geografickým bodem na mapě, ale i trpělivým svědkem všech těchto zvěrstv a hrůz. Děj se otevírá Neapolí a Neapolí končí. Kromě tohoto věčného města je ale ještě jeden důležitý svědek – příroda. Jaká je zde tedy její role?

Malapartův výjimečný styl spočívá v jeho neuvěřitelném výrazu a schopnosti vytvářet polarity. Jestliže v prvním případě mluvím o jeho schopnosti přesně volit slova a používat jazyk jako literární nástroj, pak v druhém případě mluvím o jakémsi vytváření zromantizovaného obrazu (v tomto případě je to příroda), jehož cílem je stvořit kontrast pro boj o přežití. Právě díky tomu se Malapartovi daří vzbudit pocit univerzální posedlosti.

Ale jakým způsobem? Příroda, kterou nám Malaparte ukazuje, je bezvadná, uklidňující, hluboká. Je jako únik z rozkládající se reality, jako útočiště:

„Obloha se chvěla v ranním větříku jako list a zpěv ptáků dole v zahradách, třas stromů v předtuše nového dne zněly jako sladká a smutná hudba. Jitro nevycházelo z obzoru,

¹¹⁷ Přeloženo z MALAPARTE, Curzio. *Kaput*. Praha: Odeon, 1988, s. 411-412. MALAPARTE, Curzio. *Kaputt*. Milano: Adelphi, 2009. Kindle Edition. *Citované dílo*, s.494. [e-book] *„Appena uscito dalla prigione romana di Regina Coeli andai alla stazione, e salii sul treno per Napoli. Era il 7 agosto del 1943. Fuggivo la guerra, le strade, il Flecktiphus, la fame, fuggivo la prigione, la fetida cella senz'aria e senza luce, il sozzo pagliericcio, l'immonda zuppa, le cimici, i pidocchi, il bugliolo pieno di sterco. Volevo andare a casa, volevo andare a Capri, nella mia casa solitaria a picco sul mare.“*

ale z hlubin moře jako obrovský rudý krab z houští purpurových korálů, podobajících se paroží jelenů bloudících hluboko v podmořských lukách. ¹¹⁸

Ale není tomu tak vždy. Příroda umí být pomstychtivá. V deváté kapitole pod mluvicím názvem *Ohnivý déšť* je vyprávěn příběh poslední erupce sopky Vesuv, ¹¹⁹ v níž příroda působí jako trest Boží:

„Jako ostatně vždy, i nyní té nedozírné pohromě přisuzoval význam Matky boží, všech svatých a všech bohů křesťanského Olympu, nesnášejících už dále lidské hříchy, zkaženost a neřesti. ¹²⁰

Při srovnání sopečné erupce s Božím trestem Malaparte nastoluje otázku náboženství a vykresluje stejnou paralelu v poslední kapitole opět s mluvicím názvem *Mrtvý bůh* (jímž je zhaslý Vesuv), ve které tvrdí, že *„mezi nimi, mezi tisíci mrtvých lidí, ležela i mrtvola Kristova.* ¹²¹ a klade si mezitím řečnickou otázku: *„Co by se stalo se světem a s námi, kdyby se mezi tolika mrtvými nenašel ani jediný Kristus?* ¹²² Mezi všemi těmito oběťmi druhé světové války musel být mučedník z tak prostého důvodu, že *„to ti bezpočetní mrtví zachránili svět.* ¹²³

¹¹⁸ Přeloženo z: MALAPARTE, Curzio. *Kůže*. Praha: ROH, 1980, s.217. MALAPARTE, Curzio. *La pelle*. Milano: Adelphi, 2009. *Citované dílo*, s.282. [online], 2017-07-13, [cit. 01.12.2022]. *„Tutto il cielo tremava nella brezza mattutina come una foglia: e il canto degli uccelli nei sottostanti giardini, quel fremito che il presentimento del giorno diffonde negli alberi, facevano una musica dolce e triste. L'alba sorgeva non già dall'orizzonte, ma dal fondo del mare, come un enorme granchio rosa, tra le selve di coralli purpurei simili alle corna di un branco di cervi erranti nei profondi pascoli marini.*“

¹¹⁹ Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Vesuv>. [cit. 29.11.2022].

¹²⁰ Přeloženo z: MALAPARTE, Curzio. *Kůže*. Praha: ROH, 1980, s.224. MALAPARTE, Curzio. *La pelle*. Milano: Adelphi, 2009. *Citované dílo*, s.290. [online], 2017-07-13, [cit. 01.12.2022].

„Come sempre, la plebe attribuiva a quell'immane flagello un significato di punizione celeste, vedeva nell'ira del Vesuvio la collera della Vergine, dei Santi, degli Dei del cristiano Olimpo, corrucciati contro i peccati, la corruzione, i vizii degli uomini.“

¹²¹ Přeloženo z tamtéž, s. 289. *Citované dílo tamtéž*, s. 383. *„V'era certo il cadavere di qualche Cristo, fra quelle migliaia e migliaia d'uomini morti.*“

¹²² Přeloženo z tamtéž, s. 289. *Citované dílo tamtéž*, s. 383. *„Che cosa sarebbe avvenuto del mondo, di noi tutti, se fra tanti morti non vi fosse stato un Cristo?*“

¹²³ Přeloženo z tamtéž, s. 289. *Citované dílo tamtéž*, s. 383. *„Son quelle migliaia e migliaia di morti, Jimmy, che han salvato il mondo.*“ Jak všichni víme ze středoškolských osnov, jedním z důvodů, proč byl Ježíš Kristus ukřižován, byla závist, protože ho následovaly velké zástupy lidí a v jeho prostředí nacházely lásku a milosrdenství, odpuštění a porozumění. Vše to, co se nacistické Německo bálo a co se snažilo vyhubit.

Ale vraťme se k přírodě. Pozoruhodným faktem je, že jen příroda dokázala otrást bezvadným sebevědomím Američana:

„Před strašlivým převratem přírody se Jack cítil pokořen a otřesen. A stejně jako on i všichni ostatní, před několika hodinami ještě sebejistí a pohrdaví američtí vojáci, pyšní, že jsou svobodní, se nyní potáceli v davu, razili si cestu lokty a pěstmi a svůj duševní zmatek projevovali zmatkem činů...“¹²⁴

a jen příroda dokázala ovládnout jejich ego:

„Už byli také poníženi, už to nebyli lidé svobodní, pyšní vítězové, ale ubozí poražení...“¹²⁵

4.4.2 Američané

Jestliže *Kaput* ukázal čtenáři nelítostnou a nemilosrdnou válku očima německé strany, tak *Kůže* ji ukazuje očima americké ozbrojené síly. Tentokrát čtenář vidí válku jejich prizmatem. Žádná jiná kniha v celé literatuře druhé světové války nevykresluje tak živým a tak ponižujícím způsobem vítěznou americkou nevinnost na pozadí evropských zkušeností zkázy a morálního kolapsu. Nebude ale možné plně odhalit obraz vítězů bez poražených.

Slova Milana Kundera „...poprvé Evropa byla poražená...Poražená šílenstvím svého vlastního zla vtěleného do nacistického Německa, osvobozena poté Amerikou z jedné, Ruskem z druhé strany. Osvobozena a okupována.“¹²⁶ ideálně odrážejí jeden z hlavních bodů této podkapitoly.

„Mor v Neapoli vypukl 1. října 1943, hned téhož dne, kdy spojenecké armády jako osvoboditelé vstoupily do nešťastného města.“¹²⁷

¹²⁴ Přeloženo z tamtéž, s. 225. Citované dílo tamtéž, s. 291. „Jack era umiliato e sbigottito di fronte all'orrendo sconvolgimento della natura. E come lui, tutti quei soldati americani, poc'anzi tanto sicuri di se medesimi e sprezzanti, orgogliosi della loro qualità di uomini liberi, che ora fuggivano qua e là tra la folla, aprendosi il passo a furia di pugni e di gomiti, e rivelavano il disordine dell'animo nel disordine dell'uniforme e degli atti...“

¹²⁵ Přeloženo z tamtéž, s. 225. Citované dílo tamtéž, s. 292. „Ormai umiliati uomini anch'essi, non più uomini liberi, non più orgogliosi vincitori ma miserabili vinti, in balia della cieca furia della natura...“

¹²⁶ KUNDERA, Milan. *Zahradou těch, které mám rád*. Brno: Atlantis, 2014, s. 101.

¹²⁷ Přeloženo z: MALAPARTE, Curzio. *Kůže*. Praha: ROH, 1980, s.29. MALAPARTE, Curzio. *La pelle*. Milano: Adelphi, 2009. Citované dílo, s.42. [online], 2017-07-13, [cit. 01.12.2022]. „La 'peste'“

Slovem *mor* Malaparte nechtěl naznačit tu samou černou smrt, jež je prostředím jednoho z nejproslulejších děl Giovanniho Boccaccia, ale stav destrukce, morálního rozkladu a existenciální nevolnosti poražených lidí, tj. Italů.¹²⁸ Autor po celé knize provádí čtenáře nejtemnějšími zákoutími lidské duše: úvahy o rozdílu v ceně masa černocha a Evropana, nákup a prodej živého černého, prodej dětí na trhu, prostituce, tajné spolky a rabování. Tyto věci autor vysvětluje tím, že to bylo „*pouze proto, aby si zachránili svou kůži*“,¹²⁹ ale čím nebo kým to bylo způsobeno? Při sledování těchto událostí se Malaparte také snaží pochopit jak se z těch, kteří se vzbouřili proti Němcům a bránili svou zemi za cenu života, stali ti, kteří zaprodali sebe a svou čest. Kupodivu odpověď na tyto otázky je ve výše uvedeném citátu – tento nový druh svobodného Evropana byl vytvořen přítomností Američanů a bez vší téhle „*zábavy*“ by se Američané necítili jako vítězové.¹³⁰

Na rozdíl od německých nacistů Američané cítili svou účast na tom, co se dělo, odpovědnost za utrpení Italů, což v očích Malaparteho jasně zvedlo jejich postavení.

Obraz Američana prezentovaný čtenáři je také plný podobností. Snad nejmarkantnější z nich je hostina během *moru*, jež bývá oblíbeným typem trávení volného času autora, kde se stále diskutuje o nadřazenosti, a vykreslení obrazu „*arogantní blbost Mrs. Flatové*“¹³¹:

„*Mezi ženou, která prostituuje s Němcem,*“ řekl jsem, „*a ženou, která prostituuje s Američanem, není žádný rozdíl.*“

„*Až na jeden, a ten je dosti důležitý,*“ řekla Mrs. Flatová, všichni ostatní zrudli a mlčeli: „*Němci jsou barbari, a američtí vojáci jsou hodní mládenci.*“¹³²

era scoppiata a Napoli il 1 ottobre 1943, il giorno stesso in cui gli eserciti alleati erano entrati come liberatori in quella sciagurata città.“

¹²⁸ GRANA, Gianni. *Curzio Malaparte*. Firenze: La nuova Italia, 1968, s. 107.

¹²⁹ Přeloženo z: MALAPARTE, Curzio. *Kůže*. Praha: ROH, 1980, s.41. MALAPARTE, Curzio. *La pelle*. Milano: Adelphi, 2009. *Citované dílo*, s.57. [online], 2017-07-13, [cit. 01.12.2022]. „Lottano per salvare la propria anima.“

¹³⁰ KUNDERA, Milan. *Zahradou těch, které mám rád*. Brno: Atlantis, 2014, s. 102.

¹³¹ Tamtéž, s. 103.

¹³² Přeloženo z: MALAPARTE, Curzio. *Kůže*. Praha: ROH, 1980, s.184. MALAPARTE, Curzio. *La pelle*. Milano: Adelphi, 2009. *Citované dílo*, s.239. [online], 2017-07-13, [cit. 01.12.2022]. „*Non v'è alcuna differenza*“ *dissi „fra una donna che si prostituisce a un tedesco, e una donna che si prostituisce a un americano.*“ „*Ve n'è una molto importante*“ *disse Mrs. Flat mentre tutti tacevano, rossi in viso: „i tedeschi sono barbari, e i soldati americani sono bravi ragazzi.*“

Jestliže bylo v knize *Kaput* prezentováno velké množství skutečných historických postav (podle Malapartových slov), pak v *Kůži* jejich počet značně klesl – jedněmi z mála jsou generál Clark¹³³ a maršál Rommel¹³⁴. Otázkou je, jestli Malaparte vkládal tyto postavy do příběhu, protože se to opravdu uskutečnilo, nebo proto, aby vytvořil falešnou důvěryhodnost této knihy.

4.4.3 Malapartův postoj

Malaparte se právě vrátil z války a začalo osvobozování Evropy. Zdálo by se, že se blíží konec utrpení, způsobených válkou, ale bomby stále padají a lidé stále umírají.

Gianni Grana ve své knize poznamenala, že v zásadě v celé knize může čtenář pozorovat obrovskou míru osobního emocionálního zásahu do dějů.¹³⁵ Autor, jenž živil velké vlastenecké cítění ke své zemi už od školních lavic, rozhodně nemohl zůstat chladnokrevným.

„*Tam je Prato, město, kde jsem se narodil. Tam stojí můj rodný dům.*“¹³⁶

Aby čtenář pochopil autorův postoj k událostem odehrávajícím se v knize, není již nutné umět číst mezi řádky. Rozhodně se ale může zdát, že Malaparte svůj postoj nedává najevo. Není to úplně tak: před Malapartem se otevírá absolutně nová Evropa, o níž se ještě málo ví, a která je zatím ještě horší než ta stará (vzpomeňme na morální úpadek celé italské společnosti). A právě toto ho paralyzuje, protože si byl jist, že věděl, kde je zlo a kde dobro, kdežto teď je to všechno popletené. Jediné, čím si je Malaparte jistý, je to, že si není jistý ničím.

Aby porozuměl svým emocím, vyjadřuje je jako dříve pomocí stejné ironie. Rozdíl je ale v tom, že je teď tato ironie již neutěšitelná, křičící, sebeodsuzující, bezútěšná. Tímto sám sobě ubližuje slovy, ale zároveň i ostatním:

¹³³ Mark Wayne Clark byl americký generál, absolvent vojenské akademie ve West Pointu, známý především svojí účastí ve druhé světové válce ve Středomoří, zejména v bojích o Itálii. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Mark_W._Clark. [cit. 5.12.2022].

¹³⁴ Erwin Johannes Eugen Rommel byl německý voják a vojevůdce, polní maršál považovaný za jednoho z nejlepších polních taktiků druhé světové války. Hodnosti generál polní maršál dosáhl jakožto nejmladší ze všech generálů nacistického Německa. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Erwin_Rommel. [cit. 5.12.2022].

¹³⁵ GRANA, Gianni. *Curzio Malaparte*. Firenze: La nuova Italia, 1968, s. 114.

¹³⁶ Přeloženo z: MALAPARTE, Curzio. *Kůže*. Praha: ROH, 1980, s.271. MALAPARTE, Curzio. *La pelle*. Milano: Adelphi, 2009. *Citované dílo*, s.349. [online], 2017-07-13, [cit. 01.12.2022]. „*Quella è Prato, Jack, quella è la mia città. La casa di mia madre è là.*“

„Co vy o Evropě víte? Kde jste byl, než jste se vylodil v Itálii?...Až Evropu osvobodíte celou, najdete v ní jenom hromadu shnilého masa... Evropa, to už jen hromada shnilého masa.“¹³⁷

Ve výše uvedeném příkladu si lze přecítit nejen obvinění proti Američanům, ale i proti sobě, proti Italům. Vyčítá sám sobě to, že ani Malaparte, ani jeho spoluobčané nedokázali udělat to, co udělali Američané po třech letech – vyhrát. Jediné, čím si byl Malaparte jist, je to, že Italové tuto válku prohráli.

„Vyhrát válku je hanba,“ řekl jsem tiše.¹³⁸

¹³⁷ Přeloženo z tamtéž, s.111. Citované dílo tamtéž, s.147. *„Ma che ne sapete voi dell'Europa? Prima di sbarcare in Italia, dove eravate?...Un mucchio di carne marcia, ecco quel che troverete in Europa, quando l'avrete liberata...Ecco che cosa è l'Europa, ormai: un mucchio di carne marcia.“*

¹³⁸ Přeloženo z tamtéž, s. 290. Citované dílo tamtéž, s.374. *„E' una vergogna vincere la guerra“*

5 Závěr

Tato bakalářská práce si kladla za cíl prozkoumat téma druhé světové války v životě a dvou vybraných dílech Curzia Malaparta, jimiž jsou *Kaputt* (Kaput) a *La pelle* (Kůže).

Curzio Malaparte je jednou z nejspornějších postav italské literatury minulého století. Italský vlastenec, zapálený nacionalista, fašista a antifašista. Jeho neustálá volba naprosto opačných pozic v životě i politice, vymyšlení neexistujících faktů velmi často komplikují odhalení jeho pravého obrazu. Tak kým vlastně byl Curzio Malaparte? Byl to jistě talentovaný spisovatel a básník, zpravodaj a novinář. Jeho literární díla byla často postižena cenzurou po celém světě, ale to mu nikdy nebránilo pokračovat dělat to, k čemu si léta budoval lásku – psát a mluvit svoji pravdu.

Dvě taková díla jeho osobní pravdy jsou *Kaput* a *Kůže*, ukazující dva různé momenty evropské tragédie. Knihy odmítnuté veřejností. Ale proč?

Obě knihy se podobají: vyprávějí události druhé světové války, jsou vyprávěny stejným hlasem, obsahují desítky různých příběhů, mají složitou strukturní formu, jsou psané ve stejném stylu. Nicméně čím zjevnější je podobnost těchto knih, tím závažnější je jejich rozdílnost.

V *Kaput*, vydaném v roce 1944, vypravěč provádí čtenáře všemi těmi příběhy, které ukazují ty nejstrašnější události východní fronty. Těžko říct, zda je to pravda, nebo fikce. Zde jde především o to, že Malaparte se nám snaží ukázat lidi, kteří stále žijí, stále cítí a bojují za to právo. Malaparte je často porovnává s mrtvými, protože jsou stále naživu. Avšak samotný autor citově nijak nezasahuje do toho, co se děje, skrývá to pod tlustou vrstvou ironie.

V *Kůži*, vydané v roce 1949, nás autor zavede na západní frontu do své rodné země, která brzy bude osvobozena. Ale zde již nesledujeme živé lidi, kdežto mrtvé, jež se snaží přežít: prodávají vlastní děti, prostituují, rabují. A to našeho autora nesmírně bolí.

Každá z těchto knih byla napsána proto, aby autor mohl ukázat svou vlastní pravdu, ale jakou pravdu zde čtenář uvidí, záleží pouze na něm.

6 Resumé

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo nastínit téma druhé světové války v životě a dvou vybraných dílech toskánského spisovatele Curzia Malaparta, a to *Kaputt* (Kaput) a *La pelle* (Kůže).

Na počátku práce jsem se zabývala životopisem autora a přehledem jeho nejproslulejších děl a jejich začleněním do historicko-literárního kontextu spadajícího do meziválečného a válečného období.

V analytické části práce jsem se věnovala nejen literární analýze děl z formálního a naratologického hlediska, ale i zkoumání osobní, autorovy, vize druhé světové války.

7 Riassunto

L'obiettivo principale di questa tesi di laurea triennale era quello di delineare il tema della seconda guerra mondiale nella vita e in due opere scelte dello scrittore toscano Curzio Malaparte, ovvero *Kaputt* (Kaput) e *La pelle* (The Skin).

All'inizio della tesi, ho affrontato la biografia dell'autore e una panoramica delle sue opere più famose e la loro integrazione nel contesto storico-letterario del periodo tra le due guerre e il periodo bellico.

Nella parte analitica, mi sono dedicata non solo all'analisi letteraria delle opere dal punto di vista formale e narratologico, ma anche all'esame della personale visione dell'autore della seconda guerra mondiale.

8 Seznam použité literatury

Bibliografie:

- BARILLI, Renato. BARONCELLI, Vittoria. *Curzio Malaparte il narratore, il politologo, il cittadino di Prato e dell'Europa*. Napoli: CUEN, 2000. ISBN 88 7146 526-1
- BIONDI, Marino. *Scrittori e miti totalitari Malaparte, Pratolini, Silone*. Firenze: Polistampa, 2002. ISBN 88-8304-416-9
- GENETTE, Gérard. *Figury*. Moskva: Izdatelstvo Sabašnikových, 1998. ISBN 5-8242-0065
- GRANA, Gianni. *Curzio Malaparte*. Firenze: La nuova Italia, 1968
- CHATMAN, Seymour Benjamin a Milan ORÁLEK. *Příběh a diskurs: narativní struktura v literatuře a filmu*. Brno: Host, 2008. ISBN 978-80-7294-260-2
- KUNDERA, Milan. *Zahradou těch, které mám rád*. Brno: Atlantis, 2014. ISBN 978-80-7108-346-7
- MALAPARTE, Curzio. *Kaput*. Praha: Odeon, 1988
- MALAPARTE, Curzio. *Kůže*. Praha: ROH, 1980
- MARTELLINI, Luigi. *Invito alla letteratura di Curzio Malaparte*. Milano Mursia, 1977
- PELÁN, Jiří a kolektiv. *Slovník italských spisovatelů*. Praha: Libri, 2004. ISBN 80-7277-180-9
- RIMMON-KENAN, Shlomith a Vanda PICKETTOVÁ. *Poetika vyprávění*. Brno: Host, 2001. ISBN 80-7294-004-X
- VEGLIANI, Franco. *Malaparte*. Milano-Venezia: Edizioni Daria Guarnati, 1957

Elektronické zdroje:

- DEGRAND, A.J. „Curzio Malaparte: The Illusion of the Fascist Revolution“. *Journal of Contemporary History*, vol. 7, no. 1/2, 1972, pp. 73–89. [online]. Sage Publications, Ltd. [cit. 13.10.2022]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/259758>
- MALAPARTE, Curzio. *Kaputt*. Milano: Adelphi, 2009. Kindle Edition. [e-book]
- MALAPARTE, Curzio. *La pelle*. Milano: Adelphi, 2009. [online], 2017-07-13, [cit. 01.12.2022]. Dostupné z: <https://archive.org/details/CurzioMalaparteLaPelle/page/n1/mode/2up>

9 Seznam obrázků

Obrázek 1 Curzio Malaparte10

Dostupné z: https://www.corriere.it/Primo_Piano/unita-italia-150/2010/11/29/img/curzio-malaparte_200x240.jpg?v=20101129170620